4892 Legnagyobb raktár
sírlámpákban
különböző alakokban
6 frttól 40 frtig
a készitő
KUTSCHERA GY.
bádogos raktárában,
BUDAPEST,
IV., Aranykéz-u. 6,
a «Vadászkürt» szállodával szemben. — Ugyszinte kaphatók
fémkoszorúk
is, minden nagyságban és virágnemben.

Minden nagyobb gyár, mezőgazdaság, község, serfőzde, szeszgyár, gőzmalom, téglagyár és telep, az épen most végbemenő szigorú hatósági vizsgálatok alkalmával 100 forintig terjedő pénzbirságra itéltetik, ha a k. mértékhitelesitő szabályzatnak meg nem felelő mérlegeket használ.

Legujabb szabad. hidmérlegek
rakott járművek és állatok megmérésére:

10000	7500	6000	5000	4000	3500	3000	2500	kgr. hordképesség
850	750	600	500	400	375	350	325	osztr ért. forint.

Legujabb szabadék. állatmérlegek, kerítéssel:

2500	2000	1500	1250	1000	750	kgr. hordképesség
300	250	200	175	150	125	osztr. ért. forint.

Legeslegujabb szabadék. táblamérlegek, kettős emelővel:

40	30	20	15	10	5	3	2	kgr. hordképesség
35	28	20	17	14	12	10	8	osztr ért. forint.

Szabadék. tizedes mérlegek, négyszögletes alakban:

2500	2000	1750	1500	1250	1000	750	500	250	150	100	50	kgr. hordképes.
130	120	100	85	75	65	52	45	35	22	18	16	osztr. ért. frt.

Hidmérlegeinken, állat- és tizedes mérlegeinken minden teher mérhető. Nyilv. használatra hiv. előirva. Jótállás 10 évre a mérlegekért.

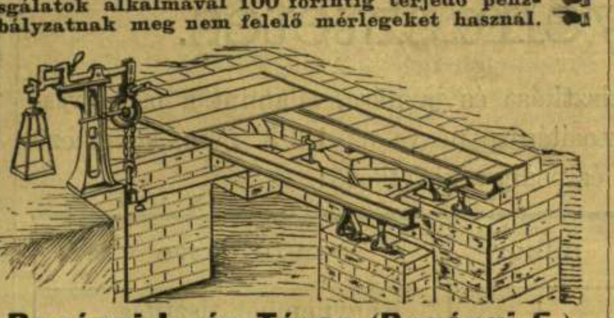

Bugányi L. és Társa (Bugányi F.)
mérnökök, mérleggyárosok, császári és kir. kincstári és kamara-szállitók,
Bécs, I., Seilerstätte 12, (az udvarban jobbra). 4905

Hatásos ujdonság!
Szabadékozva!
A legkedveltebb hangszer.
Eddig 55.000 db. eladva.

Csak 10 frt
accord-czitera 4958
csupán valódi, ha törvény. védett **hang-készülékkel** van ellátva. *Nem zeneértőktől* is, a 6 manuele segélyével, **hangjegy-ismeret nélkül, tanár nélkül, tényleg** 1 óra alatt megtanulhato. Hangja csodaszerű. Ára, iskolával, dalokkal, gyűrűvel, kulcscsal és cartonnal együtt, 10 frt; hozzá 65 népdal és choral, frt 1.20; táncz darabok, indulók, opera-dallamok frt 1.20; hangjegy-állvány 60 kr.; hang-sip 30 kr. Tisztán hangolt cziterákért kezes-ség. Egyletek, testületek, jobb állású egyéneknek, utánvét nélkül, megtekintésre. — Képes tervezet, számos köszönő-irattal, ingyen és bérmentve.
Kloss szabadék. ujdonságok üzlete, Brünn, Nr. 50.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-hivatalban. Budapesten, IV., egyetem-utcza 4. sz. a.

Fel, az olcsóság forrásához!
!!Pénzre és helyre van szükségem!!
Igen nagy készlet miatt kénytelen vagyok **6800 darab**

női köpenyt
eladni, melyek jó Palmerston-posztókelméből, 3 szinben, fekete, barna és szürke, eleg. és divatosan **krimmer paszománt-agrafokkal** gazdagon diszitve, jó vastag, meleg téli posztóból, tartósan készitve, rendkivül kényelmesek és melegek, a legszigorúbb hidegben szükségesek; potom áron, csupán 1. minőség frt **9.25**, 2. minőség frt **11—**, **13.—** és frt **15.—**.
Leány-köpenyek,
ugyanolyan minős., 9—17 éveseknek, csupán frt **5.50**, **7.—**, **9.25** és **11.—**
Gyermek-köpenyek,
2—9 éveseknek, frt **3.50**, frt **4.50**, frt **5.50** és **6.—**.
Női karmantyúk
bizam-, **krimmer-** vagy **plüssből** stb., legfinomabban kiállítva, selyemmel bélelve, selyembojtokkal I. minőség frt **1.25**, **2.25**, **3.50** és **5.—**.
Női sapkák skatin-, **krimmer-** vagy **plüssből**, csokorral v. tollal diszitve, legfinomabban selyemmel bélelve. I. minőség frt **1.25**, **1.85**, **2.50**, **3.—**.
Női köpenyek megrendelésénél csak a *mell-* és *nyakbőséget, ujjak hosszát,* s a *kívánt szint,* kérem megjelölni.
NAGYKENDŐK,
szőve, elegans és modern, minden szinben, sodrott rojttal, körülbelül 185 cm. hosszuak, u. o. szélesek, *mesés olcsó áron*
csak 1 frt 75 kr. darabja,
finomabbak, 10/4 nagyok, à frt **2.75**, frt **3.50**, és **5** frt.
Megrendelések **posta utánvét mellett** pontosan teljesittetnek. — Nem tetszőt **kicserél** vagy a **pénzt visszaszolgáltatja** a
KIVITELI RUHA-RAKTÁR
4963 „Schacherl" Bécs, I., Sterngasse, Nr. 2/5.

Legujabb! 4802 *Legujabb!*
„Intona"
— aczélhangokkal —
változtatható aczéljátéklapokkal és korlátlan műsorral. — Ezen uj találmányu hangszerrel minden előzetes tanulmány és zeneismeret nélkül száz meg száz tetszésszerinti zenedarabot lehet játszani.
Ára 10 frt, a kótalapok drbja 30 kr.
Megrendelések az árak előleges beküldése mellett vagy utánvétellel teljesittetnek.
Sternberg Ármin és Testv. Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve!!
Hangszer-Ipar.
Mechan. hangszerekről külön képes árjegyzék. Budapest, VII., Kerepesi-út 36. sz. Harmonikáról külön képes árjegyzék.

WEINWURM ANTAL
fényképész első magyarországi chemigraphiai műintézete
Budapest, IV., Károly-utcza 3,
készit mindennemű czinkedzésű dúczot autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia utján. Alaprajzok, térképek, hálózatok fotolitografiai úton a legjutányosabban sokszorosittatnak. Külön berendezés házonkívül való fényképfelvételekre.

HYGEA
hajbalzsam.
E hasonlithatatlan készitmény erősiti, szépiti és tisztitja a hajat; **ősz** hajnak **fiatalos szinét** és **szépségét** visszaadja. **Nem festőszer** — hanem **hatása a hajgyökérre működik.**
Orvosi tekintélyektől **ajánlva.**
1 palaczkkal frt 2.50. — **Próba-üvegcse frt 1.50.** Egyedüli elárusitó
4861 Védjegy.
Dimitrijevič S., gyógyszerész, Aracs (Bánát).

Octave Perret & E. Dannaud,
Cognac. 4837
Hírneves szeszégetés.
Egész régi minőségü, igen finom
Grande fine Champagne
nagy raktára.
Szállitmány 35 literes abroncsozat- és 12 palaczktól följebb
Vám-raktár Bécsben.
Legmagasabb kitüntetések valamennyi világkiállitásról.

4782 FERNET-BRANCA
(GYOMORKESERŰ),
KÜLÖNLEGESSÉG BRANCA TESTVÉREKTŐL,
MILANOBAN,
mint a kik egyedül birják e gyomorkeserű *gyártásának receptjét. Kitüntetve minden világkiállitáson! Egy család sem nélkülözheti.*
Orvosilag ajánlva az emésztés megkönnyitésére, mint étvágygerjesztő, stb. — **Kiválóan ajánlva:**
Valódi olasz „Branca" ürmös-bor, Cognac Fine, Champagne Croix Rouge
termékek a Branca Testvérektől, Milanoban.
— *Kapható minden csemege-kereskedésben, kávéházakban stb.*
Főképviselő Ausztria-Magyarország számára:
SCARANO F.
Bécs, VII., Zollergasse Nr. 35.

CHRIST JÁNOS
KÁDÁRMESTER,
Bécs, Währing, Herrengasse 75.
Készit a legolcsóbb á akon
nagybirtokosok, bortermelők, borkereskedők és vendéglősök részére mindennemű hordókat,
s átvesz **használt hordókat,** a legelőnyösebb föltételek mellett.

Legjobb és Leghirnevesebb
Pipere Hölgypor
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Fém felirat-betűket
betű-szekrényekre, regálisokra, irodákra stb.
műöntvény-különlegességeket,
lapos- és üreg-öntvényeket
ajánl 4922
LIEBMANN G.
Bécs, II., Ferdinandstrasse, 13.

KIRNER JÓZSEF
CS. ÉS KIR. UDVARI PUSKAMŰVES
BUDAPESTEN,
Raktár: IV., Szervita-tér 2. sz. * Gyár: VII. Rózsa-utcza 7. szám.
Ajánlja mindennemű **saját készitményü** és legujabb szerk. **vadászfegyvereit, golyós fegyverek, Express, Riflek, Paradox-Riflek czéllő-pisztolyok.** Dúsan ellátott raktárát a legujabb szerkezetü és pontosan belőtt **forgó-pisztolyok, salonfegyverek** és **pisztolyok,** továbbá a **legújabb angol vadász-fegyvert The Belmont Interchangeable,** mely saját műhelyemben pontosan szabaly. és belőve lesz és egészen gépek utján késziti a **The Belmont Fire Arms & Gun Barrel Works Angolországban.** Továbbá a hires legujabb belga vadászfegyver **Nimrod,** mely szintén gepek utján készül **Francotte** Ágoston fegyvergyárában Lüttichben. **The Celebrated Matchless** kitűnő kétcsövü vadászfegyver, mely a Manufacture Liégeoise d'armes à feu lüttichi fegyvergyár mechanikai műhelyében gépek utján készül. Ezen fegyverek — melyeknek egyedüli raktárát birom — mind nálam lesznek szabályozva és belőve, joságukért ép ugy kezeskedem, mint saját készitményeimért.

A legkit. Lefaucheux és Lancaster töltények.
Továbbá mindenféle angol Lancaster-töltények Eley Brothers Limited londoni gyárából és angol lőporral töltött eredeti angol Lancaster-töltények.
Megrendeléseket és leveleket kérem raktáromba 4866 czimezni!
Ezeken kivül vannak még **Top-Lever** rendszerü fegyverek, a sárkányok között fekvő kulcscsal, bal csöve Chokebore pontosan belőve, kit. lőképességüek, melyeknek jóságáért szintén kezeskedem, 45 forinttól kezdve.
Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

43. SZÁM. 1892. BUDAPEST, OKTÓBER 23. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre 12 frt, fél évre — 6 » | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt, félévre — 4 » | Csupán a POLITIKAI UJDONSAGOK { egész évre 5.—, félévre — 2.50 | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

TENNYSON ALFRÉD.

1809—1892.

ANGLIA «koszorús költője» — századunknak is egyik legnagyobb költője hunyta be szemeit az örök álomra f. év okt. 6-ikának hajnali órájában, Aldworth-kastélyában (Sussex grófságban), hol 83 évre terjedő élete végéveit félrevonultan, de nem tétlen nyugalomban töltötte.

Neve, mint az egész világon, irodalmunkban is ismeretes, munkái által is. Legnagyobb — s kétségtelenül belbecsre nézve is fő-művét: az Arthur-király mondaköréből vett *király-idyllek*-et Szász Károly teljes forditásában birja irodalmunk, terjedelmes bevezetéssel. Kisebb idylljei legszebbikét *Enoch-Ardent,* híres elégiáját *Locksley-Hall* első részét, valamint kisebb költeményei számos kiváló darabját szintén Szász Károly, továbbá Jánosi Gusztáv, Csukássi József, Hegedüs István s mások forditásában birjuk, — s így a magyar irodalom is megtette a magáét a világ legnagyobb, legelső irodalmának e kiváló alakja ismertetésére s magáévá tételére. Meghozza a maga szerény koszorúját is a költő ravatalára, ki az angolul olvasók tiszteletét s rokonszenvét változatlanul birta, több mint ötven éven át, kit az angol nemzet Walter Scott, Lord Byron és Longfellow mellé, a világirodalom pedig Goethe és Hugo Viktor mellé sorozott a jelen század nagy költői között, s kiben mi magyarok Arany János szellemi rokonát ismerjük fel.

TENNYSON ALFRÉD.

Tennyson Alfréd 1809 augusztus 6-án született, a London közelében fekvő Lincoln-shire Somersby nevü városkájában, hol atyja, Tennyson Clayton-György az anglikán egyház lelkésze volt, egy gazdag ügyvéd fia, a ki ősei leszármazását III. Eduárd angol királyig tudta felvinni, parlamenti tag, titkos tanácsos (privy councillor) s a polgári pályán, mint jogász, nagy tekintélynek örvendett, de a költészet iránt csekély érzékkel birt; mert mikor neje, Alfréd nagyanyja meghalt, akkor tizenötéves s már verselgető unokájától azt kivánta, hogy nagyanyja halálára irjon elégiát — s az elégia elkészülvén, mikor Alfréd azt bemutatta neki, az öreg úr egy fél-sovereignt adott a fiatal költőnek e szavakkal: «nesze fiam, tedd el — ez első irói dijad s fogadom, hogy az utolsó is.» Ellenben testvérbátyja, Károly, hét fiu s öt leány-testvér közül — hozzá korban s szívben legközelébb álló, — jobban itélt róla. Ő is verselgetett s öcsének egyszer, — még előbb, mint a nagyapjok, — thémát adott, hogy próbáljon verset irni róla: «A virágok a kertben» — s mikor elolvasta, azt mondta öcsének: «csakugyan tudsz irni.» Azután ketten együtt versenyezve irogattak s később együtt adták ki «Két testvér költeményei» *czim alatt első gyüjteményöket.*

Apjok, a somersby-i lelkész, jeles tehetségű, tudományos szellemü s szép testalkatu férfiu volt, — a mit tőle fiai is örököltek, Alfréd legnagyobb mértékben, — mig anyjok, Fytche lelkész leánya, finom érzésü s költői hajlamú nő volt. Úgy hogy Tennyson is szó szerint elmondhatta magáról, a mit Goethe:

«Apámtól van a termetem
S komoly magam-tartása,
Anyámtól a természetem
És kedvem a dallásra.»

Szüleik a két fiut először Holyvell-Glen-be küldötték, középiskolába; majd a cambridge-i egyetemre, hol Alfréd magasabb tehetsége csakhamar kitűnt, s hol őket legidősb testvérök, Frigyes (ki azonban minden testvérét túlélte s most 86 éves) pár évvel megelőzte, ki maga is verselt, valamint még egy sereg egyetemi bajtársuk. Ezek közül Alfréd egygyel, Hallam Arthurral, kötött legszorosb barátságot, mely az egész életre szólt volna, ha ez korán ifjan meg nem hal. Alfréd még az egyetemen első költői díjat nyert «Timbuktu» czimü költeményével s egy új kötettel lépett föl: Lyrai költemények-

TENNYSON FIATALKORI ARCZKÉPE.

kel, melyet azonban a kritika hidegen, sőt kedvezőtlenül fogadott.

Egyetemi pályáját atyjának hirtelen halála, hagymázban, 1831-ben egyszerre félbeszakította. Anyjokhoz siettek a fiúk haza, ki a lelkészi állomást egy segédlelkésznek adta át s maga gyermekeivel a paplakon maradt. A nyarat Hallam Arthur is nálok töltötte, mint a költő hugának, Emiliának jegyese, Alfréd azután Londonban keresett állást, de a mellett költészettel foglalkozott s 1833-ban új kötetet adott ki, mely mig egyrészről nagy magasztalással, más részről annál hevesebb megtámadásokkal találkozott. Az ezt több év múlva követő «négy király idyll» (Enid, Helén, Vivian és Guinevra) már átalános elismerést nyert, bár ellenfelei inkább a női jellemképek finom rajzát, mint a király- (Arthur) monda-kör epikai részeit akarták látni bennök. Mikor e négy idyll — jóval később kiegészítve a «Szent Grál»-lal, az «Utolsó torná»-val, az «Arthur eltünése»-vel, teljes egészében jelent meg, akkor nemcsak e cyklus teljességét s epikai becsét, de a költő nagyságát is mindenki elismerte.

Hallam Arthur egy bécsi útban hirtelen s váratlan halállal mult ki (1833), s halála mélyen sujtotta barátját, Tennysont. Részint a csapás, részint a költői munkáit ért igaztalan birálatok, a költőt hallgatásra birták. Irt, de semmit sem adott a nyilvánosság elé. Csak tíz év mulva lépett föl ismét egy új kötettel: «In Memoriam», mely egészen elhunyt barátja emlékének van szentelve. Százharmincz elégiai hangulatu lyrai költemény, a bölcsészet és vallás elemeitől áthatott, elmélkedő s fájó hangulatba mártott költőiséggel tele, egyes darabjaiban megkapó, egészében egyhangu s fáradságos olvasmány. De az angol izlés ennek a cyklusnak adta a költő koszorúját s oly teljes elismerést, sőt bámulatot, melyet sem a négy idyllel, sem egyéb költeményeivel addig nem sikerült kivivnia, sőt az angol közvélemény még ma is, a király-idyllek teljes cyklusa után, ezt helyezi Tennyson dicsőségének a csúcspontjára.

E kötetet még megelőzte «A herczegnő» czimü mismás (a meddley): az idyllek hangján s formájában tartott ódon-regényes mese, melyet fiatalok és hölgyek vegyesen adnak elő, lágy édes hangu, zengzetes dalokkal közbeszőve. És a lágy-édes, bűbájosan zengzetes hang az, a mi Tennysont a század valamennyi költőjétől megkülönbözteti s azok fölébe emeli, még Wordsworth-t sem véve ki.

Az «In Memoriam» 1849-ben jelent meg s Wordsworth 1850-ben halt meg és helyébe a királyné Tennysont nevezte ki «poet laureate»-nak.

A «poet laureate» czim, kezdetben — Chaucer, Skelton, Spencer — csak akadémiai megtiszteltetés volt és Ben Jonson volt az első, ki erre a tisztre királyi levéllel neveztetett ki s fizetést kapott, mely e czimet «az udvari poéta» kétes méltóságává tette. Egész sereg oly költő nyerte el, a kit a közvélemény s az elfogulatlan kritika arra méltatlannak itélt; sőt volt eset, hogy pl. Dryden, elvesztvén az udvar kegyét, megfosztatott a poet laureate czimétől és fizetésétől is. A jelen században Scott Walter nem fogadta el a neki felajánlott méltóságot; Lord Byron pedig meg sem kináltatott azzal, hanem Southey Róbert, a ki jeles, de ezekhez képest csak másodrangu költő volt. Utána Wordsworth, az úgynevezett «tói iskola» alapítója birta — s meg is érdemelte — a hivatalos koszorút. S még az ő életében Peel Róbert miniszter ajánlatára, — ki a Tennyson előbb megjelent köteteiben, az «Idyllek»-en kivül különösen «Locksley hall»-t és a «Patak»-ot, mely a költő gyermekkorából, a szülőháza melletti gyönyörü patakot rendkivüli bájjal énekli meg, nagy elragadtatással olvasta, — a királyné 200 font sterling (kétezer forint) évjáradékkal tisztelte meg a költőt; Wordsworth halálával pedig poet laureate-tá nevezte ki, az egész közvélemény által helyeselve.

Ugyanebben az évben nősült Tennyson. Neje Sellwood Emilia, teljesen méltó hitves volt a költőhöz, a ki egészen a benső, kedély- s képzelet-világbeli életre volt teremtve, egészen költő s azonkivül semmi más, csak ember. Soha, még mikor a királyné kegyéből lord s a felső-ház tagja méltóságára emeltetett is, nem vett cselekvő részt a politikában, a mi nélkül pedig Angliában senki, a költők és tudósok sem lehetnek el, oly hatalmas s mindent magával ragadó az állami közélet áramlata. Tennyson a költészetnek és családjának élt. Bár hivatalánál fogva udvari méltóság, ritkán volt az udvarnál, s rendesen Londonban sem lakott. Két országán, a Wight-szigeten fekvő Freshwaterben, hol rendesen a telet töltötte és Aldworth kastélyban (Sussex), hol meg is halt, felváltva lakott, egyre növekedő szép családjával, neje és gyermekei, majd számos unokái körében. Élete ettől fogva külső eseményekben, változatosságban szegény s a mi eseményszámba mehetne, alig lehetne róla valamit följegyezni egyebet, mint az irodalmi eseményeket, egyes művei keletkezését s megjelenését.

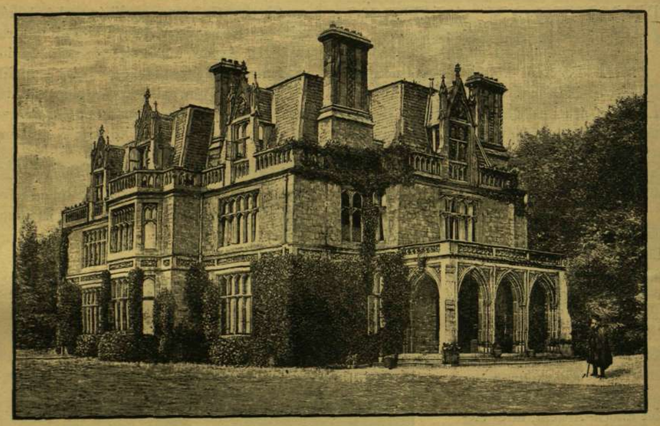

TENNYSON ALDWORTHI KASTÉLYA, A HOL MEGHALT.

1852-ben irta s adta ki «Ódá»-ját Wellington halálára, melyben egész Anglia érzelmeit fejezte ki a nagy hős — hazájában majdnem imádat tárgya — elhunyta fölött. 1854-ben nejével s első fiukkal Freshwaterbe költözött s ott keresték fel a társadalom és idegen országok nagyjai; a többi közt Garibaldi is, ki a költő kertjébe egy «szabadság-fát» ültetett, s Longfellow, Bayard-Taylor, Palgrave: méltó társai a költészet birodalmában.

1862-ben a királynő imádott férje, — Albert herczeg, a köztiszteletben és szeretetben álló Prince-Consort halálára irta hires ódáját, s utóhangját a nagy világkiállításra s 1863-ban nászénekét a walesi herczeg menyegzőjére s hasonló alkalmi versét 1885-ben a Beatrice herczegnő lákodalmára. E hivatalos költő minőségéből folyó alkalmi költemények ugyanattól a mély költői szellemtől, s ritka műgondtól vannak ihletve, áthatva, mely Tennyson egyéb, önként termett, költeményeit jellemzi s az alkalmiság vagy megrendeltség színét a szigoru kritika sem találhatná fel rajtok. A mit Tennyson irt, az mind belseje legbelsejéből fakadt, a tiszta forrásból, mely semmi szennyet nem hoz magával a szikla mélyéből, a honnan természeti erő hajtotta fel.

Lyrai beszélye, «Maud» e csodálatos alkotás, melynek vékony cselekvénye bámulatos báju és büvös csengésü lyrai dalokkal van átszőve, melyek közül a magyarra is lefordított «Várakozó» a legkitünőbb. Talán a szorosan vett lyrai költemények közt egy sincs, mely Tennyson lyrájának eszményi tisztaságát, zenei hangzatosságát nagyobb bensőséggel egyesitené magában mint e gyönyörü, epedő szerelmi dal.*

De ez, költészetének csak egyik s talán nem is legerősebb oldala. Mint epikai költő, nemcsak a király-idyllek nagy cyklusában, hanem a hasonló modorban s versalakban (rimetlen jambusban) irt kisebb elbeszélő s részben leiró költeményeiben is: egyszerüsége, objectivitása, plasztikája által a világ első epikusai sorába emelkedik. Leiró költeményeiben, melyek a falusi egyszerű életet és saját kedvencz tájait megható igazsággal rajzolják, sokan a görög pásztorköltemény atyjához, Theokritoshoz hasonlitották. Talán még több joggal hasonlithatjuk epikai előadását mi az Arany Jánoséhoz. Nyelve is oly ős, eredeti, ódon és kifejező, mint az Arany magyar nyelve. Egyetlen angol iró sincs, — magát Shakspere-t sem véve ki, talán még Dickens közeliti meg, — a kinek nyelve oly tiszta angol volna, mint a Tennysoné. A latin nyelvtörzsből képezett angol szavak alig fordulnak elő nála; ő a régi, eredeti angol-szász nyelvet irja, egytagu törzsszavaival, s azért oly nehéz őt, a maga tömött rövidségében fordítani; de ez utólérhetetlen erőt kölcsönöz költői nyelvének.

1884-ben a királynő kegye őt lordsággal ajándékozta meg; de bemutatásán kivül csak nagy ritkán jelent meg a lordok házában. Élete végszakát is, mint egész életét, a költészetnek szentelte. Nagy történeti drámákat irt, széles alapon, nagy kor- és jellemtanulmánynyal, de valódi drámaiság nélkül: ezek is inkább epikai, mint drámai müvek; «Harold», «Mária királyné», «Becket Tamás.» A közönség ezeket is tisztelettel fogadta, de hatást nem tehettek. Annál nagyobbat a «Locksley-hall 60 év mulva» czimü költemény, melyben gyermek s ifju kora kedves helyét újra meglátogatva, az agg tapasztalt szemeivel nézi a régi tájat s magas bölcsészi szempontból irja le benyomásait.

83 évet élve, még el nem gyöngült elmével, csendesen érte el az utolsó óra, neje, gyermekei, unokái körében. Hült tetemeit nagy pompával tették le a Westminsterben, a költőknek szentelt sarokban, a nagyok közé a nagyot.

—*á—r.*

* Mai számunkban, a gyermekkora patakjához irt bájos kis búcsudallal együtt (mindkettőt Szász Károly fordításában) közöljük. *Szerk.*

TENNYSON KÖLTEMÉNYEIBŐL.

Búcsu a pataktól.

Hullám-adód, fris bércz-patak,
Vidd messzi tengerekre.
Én itt hagyom zöld partodat,
Örökre, mindörökre!

Fuss, szikla-záron s völgyen át,
Halk- s halkabban csörögve!
Én bujdosom, hol szem se' lát,
Örökre, mindörökre!

Zöld fűz hajol habod fölé
S nyár lombja rezg, zörögve;
Zümmögve rajzik fürge méh,
Örökre, mindörökre!

Ezerszer lesz habod a nap —
Ezerszer a hold tükre,
De arczomé nem, kis patak,
— Isten hozzád örökre!

A HOLYWELL-GLENI PATAK, SOMERSBY MELLETT.

A várakozó.

(Maud költői beszélyből.)

Jöj már le a kertbe, szépem!
Az éj fut, e rút denevér,
Jöj már le a kertbe, szépem!
Vár kedvesed itt, szíve vér.
Már szálldos az illat a réten,
Fűszert lehel a fris rózsalevél.

Lágy hajnali szellő támad.
A hold, a szerelem csillaga, fenn,
Sápad, közeledtin urának
Lágy kék-selyem ágyán, a hajnal-egen.
Közeledtin a napnak, urának
Már sápad, alél szeliden.

Rózsáim a fenti teremből
Halljak a zenét, hegedűt, fuvolát,
Lesték, a borostyán fürtje ha rendül,
A táncz üteméhez szabva magát.
Csitt, ébredező madarak dala zendül,
Szűrődik a lombokon át.

Mondtam a liljomnak: «Egy van csak,
Kivel ő tud örülni, nevetni,
Táncza s csevegése sok léha uracsnak,
Egy perczre se birja lekötni.»
A hold szálltával oszolnak, ugyancsak
Nap keltivel indul a többi...
A sok kocsi, hintó nagy zajt csap,
Kerekök' hallom dübörögni...

Mondtam a rózsának: «Röppen az éj,
A víg lakomán, a zenén...
Dús úrfi, szerelmet, hjában ne remélj,
E lány hozzád so'se mén!»
Esküdtem a rózsának: «Nem lesz azé!
Örökre enyém, csak enyém!»

A rózsák lelke szivembe hatolt,
Fenn harsogva még zene, síp;
Merengve sokáig néztem a tót,
Zugója hogy fut, hogy esik,
A tóból a völgybe alá szaladót
Kisérte szemem le a zöld füzesig:

Hol lábad a füben hagyta nyomát,
S jó illata leng a füzesben,
Szellőt, ha virág ágyán suhan át,
Megfogja, hogy ne siessen...
Ott lelte szivünk föl paradicsomát,
Ott vártalak, ah, amaz esten!

Oly csöndesen áll a karcsú akácza,
Nem rezzen egy fürtje se' meg.
A tó liljomát szellőcske se' rázta,
A gyöngyike lágyan szendereg.
De a rózsa viraszt, fenn éjszakázva,
Jól tudva igéretedet:
A rózsa s a liljom együtt várja,
Várja a hajnalt — s tégedet!

Szép rózsa-királyné a hölgy-világban,
A táncznak vége, jövel!
Dús gyöngyeiddel, selyem ruhádban,
A rózsa s a liljom színeivel:
Jöttödre vár valahány virág van,
Napjokra várnak, süss Te fel!

Egy fényes öröm-könnyet ejte
A passiflóra, kit gyásza föd;
Ő jö! szivem, éltem kedve!
Örömében reszket a föld.
Piros rózsa szól: «Jő már sietve!»
Fehér rózsa sír: «De sokára jött!»
Sarkantyu-virág is észrevette;
S a liljom suttog: «Várom őt!»

Ő jö! szivem, életem üdve!
S bár jőne mi halkan, könnyedén:
Megérezné szivem s fennen ütne,
Porladna bár a sír fenekén,
Megérezne porom is, eltemetve,
Feltünnie bár száz éve kén'!
Ha lába érné: fölrezzentve
Piros virágként nyilna megén'.

Szász Károly.

BEVÉGZETLEN BESZÉLYEK.

Irta *Szalagub (Solohub)* gróf.

Az orosz eredetiből fordította *Ambrozovics Dezső.*

Ki ismerné *Ivanovics Ivánt*, vagyis inkább ki *ne* ismerné Ivanovics Ivánt? Őt bizonyára mindenki látta, és szokta látni, de azért aligha jutott eszébe valakinek is megkérdezni, hogy ki legyen ő?... Ilyen ember sok van. Ugyan kinek volna dolga olyan emberrel, a kinek se pénze, se összeköttetései nincsenek? Társaságba persze Ivanovics Iván nem szokott járni, de a Nevszki-prosszpekten, kettő és négy közt mindig ott sétál, bármilyen legyen is az idő. A szinházban és a hangversenyeken is nélkülözhetetlen egyéniség, a miért sokaknál nagyon hizelgő hirnévnek örvend, bár tulajdonképen csak szenvedélyes kedvelője a zenének. Sőt nehány fiatal ember a leghatározottabban állitja, hogy játékos is, s még hozzá a legveszedelmesebb hamisjátékos, a ki csak úgy lesi a zsákmányt, pedig szegény Ivanovics Iványnak kártya se volt a kezében, soha életében. Ivanovics Iván mindig úgy van öltözve, mint egy tudós, azaz nagyon hóbortosan; rövid, kis bundában járkál, széles fekete frakkot és hosszú fehér mellényt visel, s mint ebből is látszik, vajmi keveset törödik külső ékességével. Általában veszedelmes ember hirében áll, mert, bár semmije sincs, de semmit se is keres. De azok, a kik jól ismerik, teljes lelkükből szeretik, mert igazán derék, jóravaló ember.

Én olykor találkozom vele, és szeretem hallgatni irodalmunk termékeiről mondott éles birálatait. Ezeket a birálatokat itt nem ismétlem, nehogy valakit megsértsek, de bennük, a mit egyébiránt nem nehéz eltalálni, vajmi kevés vigaszaló van. Társalgásunk rendesen a müvészeteknek nálunk tapasztalható szánalmas állapota körül forog, melyek nem vertek gyökeret a népéletben, melyek még nem képeznek nélkülözhetetlen szükségletet, hanem legnagyobb részt csak kisegítőül szolgálnak egy-egy szánalmas kisasszonynak; addig, mig a valódi tehetség a kielégithetetlen önzés terhe alatt összeroskadva, gyakran észrevétlenül pusztul el, vagy tönkre iszsza magát.

Ivanovics Iván általában élesen és határozottan itél; mindamellett nem lehet öt határozott embernek nevezni; sőt ellenkezőleg, mikor négyszemközt az érzelmekről kezdünk beszélni, Ivanovics Iván bámulatba ejt a sziv legkisebb árnyalatainak finom megkülönböztetésével, s ilyenkor ez a látszólag lelketlen ember teljesen megváltozik: beszédje szabadabbá lesz, ragyogó szemeiből szinte kilátszik a lelke, s ilyenkor nem nehéz fölfedezni, hogy ez érzéketlen kéreg alatt a legmélyebb benyomások befogadására képes szív dobog. De mi indította ezt a szivet arra, hogy a közöny leplébe burkolja és szorítsa be magát? Mi indította ezt a szegény agglegényt arra, hogy ilyen egyhangú életet folytasson s a rá vonatkozó ostoba pletykákat kutyába se vegye? — ime ez az, a mit én meg akartam tudni.

Nem rég együtt ebédeltünk *madame Joseph*-nél. Madame Joseph kitünően szokta ellátni a barátait. Ebéd után mindketten szivarra gyujtottunk, letelepedtünk a pamlagra s elkezdtünk beszélgetni arról, hogy az ifjuság visszahozhatatlanul elrepül s csak a késő bánatot hagyja meg számunkra azért, hogy nem tudtuk kiaknázni.

— «Ez már régi nóta, — mondá Ivanovics Iván, — s még sem okult rajta senki. Én sem, mint mindenki más.»

— «Apropos, — szakitám félbe, — már régen akartam kérdezősködni az ön multja felől. Tudja mit, most, mialatt füstölünk, mondja el nekem élete regényét.»

Ivanovics Iván kissé elgondolkozott.

— «Az én életemet — válaszolá szomoruan, — nem lehet regénynek, legfölebb csak befejezetlen beszélyek gyüjteményének nevezni.»

— «Hogy-hogy befejezetlenek?»...

— «A szó szoros értelmében befejezetlenek. Nem tudom, hogy sok ember dicsekedhetik-e azzal, hogy életének fénypontjai elérték teljes ragyogásukat, s azután lassankint merültek ködbe, csak néha néha szórva még egy-egy fényes szikrát? Velem máskép történt. Az én regényeim csak csalogatták a szivemet, s azután valami akadály miatt megszakadtak.»

— «Hogyan?» kérdeztem kiváncsian.

— «Hogyan? Magam sem tudom; a véletlen, a körülmények összejátszása folytán. Majd a világi szokások, majd a váratlan elválás, majd a saját hanyagságom, majd meg a mindent megsemmisitő halál, örökre elragadtak vágyaim ragyogó célpontjától. Néha egy egyetlen szó boldoggá tehetett volna, de ezt az egy szót, mely már az ajkon volt, nem ejtették ki, s a boldogság, mely már a fejem felett lebegett, örökre elrepült tőlem. Néha egy haszontalan véletlen, egy elfelejtett látogatás, egy rövid séta, egy pillanatnyi meghidegülés, egy badar bók, valami üres beszéd, egy tekintet, örökre eltéritették az életemet 'az örömteljesen megkezdett iránytól. Ön azt mondja, hogy én magam vagyok a hibás. Lehet, de azért keservesen meg is bünhödtem, mert szivemnek minden egyes elpattant húrja egész életemen át visszhangzott; szóval, lehet, hogy badarság, de e mellett szomorú is. Nekem minden regényem befejezés nélkül maradt.»

— «Hogyan, hát semmi sem maradt meg belőlük?»

— «Megmaradt valami különös érzés, valami meghatározhatatlan tudata az elvesztett boldog-

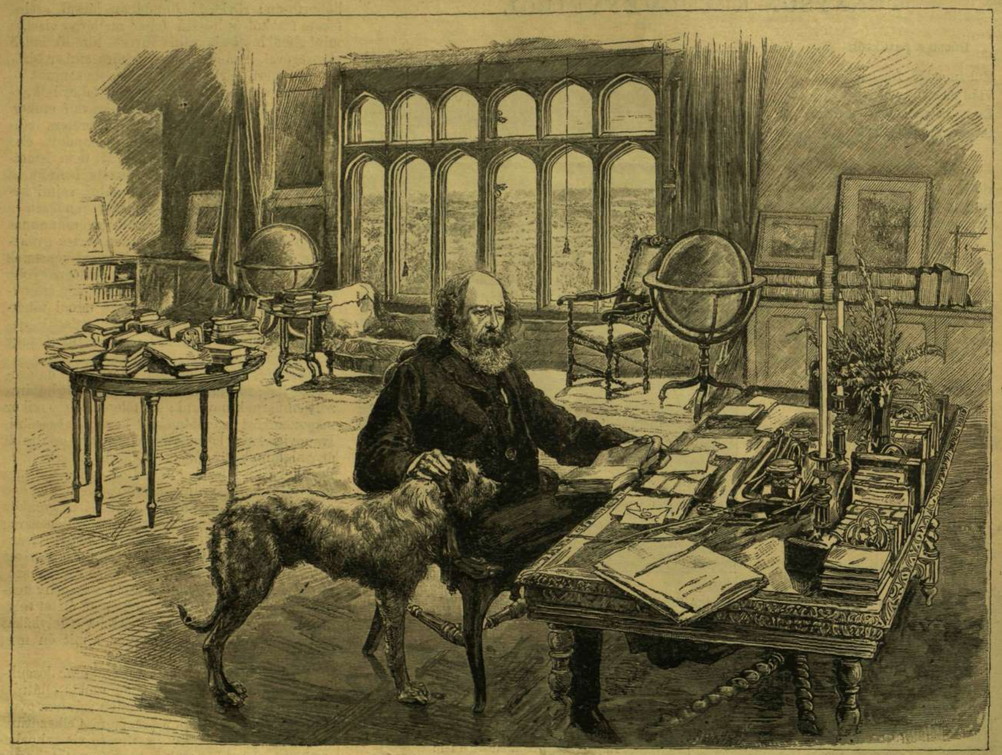

TENNYSON ALFRÉD DOLGOZÓ-SZOBÁJÁBAN.

TENNYSON A HALÁLOS ÁGYON.

Halála előtt kevéssel Shaksperet kérte, de már olvasni nem tudott belőle; azonban utolsó perczéig kezében tartotta. Lélegzete egyre nehezedett, — míg végre megszünt. Fejénél fia, Hallam, arczát kezeibe rejtve, lábánál menye, leborulva. Agya fölött, lélegzetét lesve, orvosa, dr. Dabbs állt némán.
(Dr. Dabbs leírása a költő végperczeiről.)

ságnak. S ez fájdalmas, de egyszersmind édes tudat, hasonló ahoz, mikor tréfás és vidám barátunkra visszaemlékezünk, a sírja felett.»

— «Nem értem, — szóltam halkan, bár a társam iránt érzett különös részvéttől, valami önkénytelen fájdalom kezdte nyomni a szivemet, — nem értem Ivanovics Iván.»

— «Hogy-hogy nem érti? Gondoljon vissza a maga fiatalságára, akkor nem lesz nehéz megértenie.»

— «De azért mégis jobb lesz, Ivanovics Iván, ha elmondja regényét... nem, azt akartam mondani, hogy élete valamelyik beszélyének a kezdetét...»

— «Szivesen... De hol kezdjem?»

— «Kezdje a legelején.»

— «Nos, hát akkor a diákéletemmel kezdem.»

Kissé elkomolyodtam. Ivanovics Iván mosolygott.

— «Önnek már elég volt a diák-históriákból — jegyzé meg. — Legyen nyugodt: nem szándékozom önt a német diák-élet leirásával terhelni, csak kivánságához képest, fel akarom tárni ön előtt szivem könyvének — mely még most sincs befejezve — az első lapját».

— «Én Heidelbergben tanultam. Velem egy házban lakott még két orosz fiatal ember, két testvér Kharkovból. Jó barátságban éltünk egymással, egymás mellett ültünk az előadásokon s együtt átkoztuk a burgonyalevest meg a kökemény kotlettet, melyre kérlelhetetlen házigazdánk naponkint kárhoztatott. Az idősebb fivért Fedornak hivták. Ez eredeti egy ember volt. Egész nap hegedült, nem szenvedhette a sárczipőket, és hetenkint háromszor elfutott a postára megtudni, nincs-e a számára levél, bár levelet, az igazat megvallva, soha sem kapott. De már ez szokásává vált. Egyébként csendes, békés fiú volt. A fivére, Viktor, nagyon kevésben hasonlitott hozzá. A zaj és szórakozás volt az eleme. Gyötörni a köpczös kézművest, kipiszszegni a tanárt, ablakokat beverni, «vivat»-ot kiáltani, lakomákat rendezni, verekedni, inni, táncolni a klubban. — Viktor mindebben az első volt; örökké kész, örökké jókedvű. Volt rá eset, hogy a hangja csak úgy visszhangzott a sikerülni. Tudnia kell, hogy ezeket, a változatokat naponta nehány órán át türelmesen hallgattam, s megvallom, hogy egész életemben nem hoztam ennél nagyobb áldozatot a barátságnak; de ezuttal annyira erőt vett rajtam a hypochondria, hogy a türelmemnek vége szakadt.

— «Fedja, — mondám neki, — alkalmasint elfelejtetted, hogy ma *posta-nap* van.»

— «Csakugyan, — mondá Fedja, — hogy tudtam erről megfeledkezni? A posta már bizonyosan megjött.»

A hegedüt tüstént betette a tokjába, s az én Fedjám, lakczipőben, melyekben néha feszíteni szokott, gyorsan kirohant a szobából s az esőben vigan ugrándozott végig Heidelberg város utczáin.

Én egyedül maradtam szomorú merengésben. Rossz kedvem volt, a milyen szokott lenni husz éves korban, mikor a kétség kezdi kisérteni a reményt. Nem tudtam, mi vár reám az életben, s attól kezdtem félni, hogy nem érem meg a viszonzott szerelem csapongó örömét. Nehéz dolog a fiatal években elviselni az elhagyatottságot, akkor, mikor az emberben a ragaszkodás oly tiszta, oly magasztos és oly szent. Később nem így van: a lélek mintegy a testtel együtt megöregszik és érzelmeink tiszta formája, lassankint elhomályosul az élet tisztátalan érintésétől.

Egy félóra mulva az ajtó nagy zajjal felpattant, s bejött Fedor diadalmasan, ragyogó arczczal. Hiába iparkodott elragadtatását komoly közönybe burkolni, azonnal kitaláltam.

— «Levelet kaptál?» kérdém.

Fedor nem tudott visszatartani egy önkénytelen mosolyt és egy olyan ember komoly arczkifejezésével, a kinek sok gondot okoz kiterjedt levelezése, elébem tartott egy vékony kis csomagot, a melyre női kéz irta a czimet.

— «Kitől van ez?»

— «Alkalmasint a nővéremtől.»

«Boldog ember», gondolám; «neki nővére is van». Fedja lassan felbontotta a csomagot s elkezdette olvasni a levelet. Én ránéztem, és tiszta szivemből irigyeltem.

— «Hány éves?» — kérdém tőle.

— «Ki?»

— «Hát a nővéred».

— «Tizenhét éves. De kérlek barátom, ne zavarj, látod, hogy el vagyok foglalva.»

— «Nos, és szép?»

— «Persze, szép. Mi közöd hozzá? Elég már a kérdésekből.»

— «Feketék-e szemei?»

— «Feketék, de hagyj békét!»

Tizenhét év és fekete szemek. Melyik fiatal ember volna képes ellenállni ilyen bűbájos gondolatnak? Nem volt türelmem hallgatni.

— «Fedja, mondd csak, mit ir?»

— «Nos, hát halld!» válaszolá tettetett boszúsággal, mert bizonyára nagyon a kedvére volt dicsekedni előttem a levelével.

Fedja elkezdte olvasni a levelet. Tele volt kedves badarsággal. Egy fiatal, gondtalan leánynak félig gyermekes benyomásai voltak benne kifejezve. Valami bálon volt, azt hiszem Moszkvában, fényes, előkelő társaságban. Olyan örömben volt, hogy már nem is emlékszik reá. Rózsaszinü ruha volt rajta, mely nagyon jól állt az arczához, meg a ruháján a virágok is olyanok voltak, hogy senkin sem látott szebbeket. Kivétel nélkül minden tánczra foglalkozva volt, s a

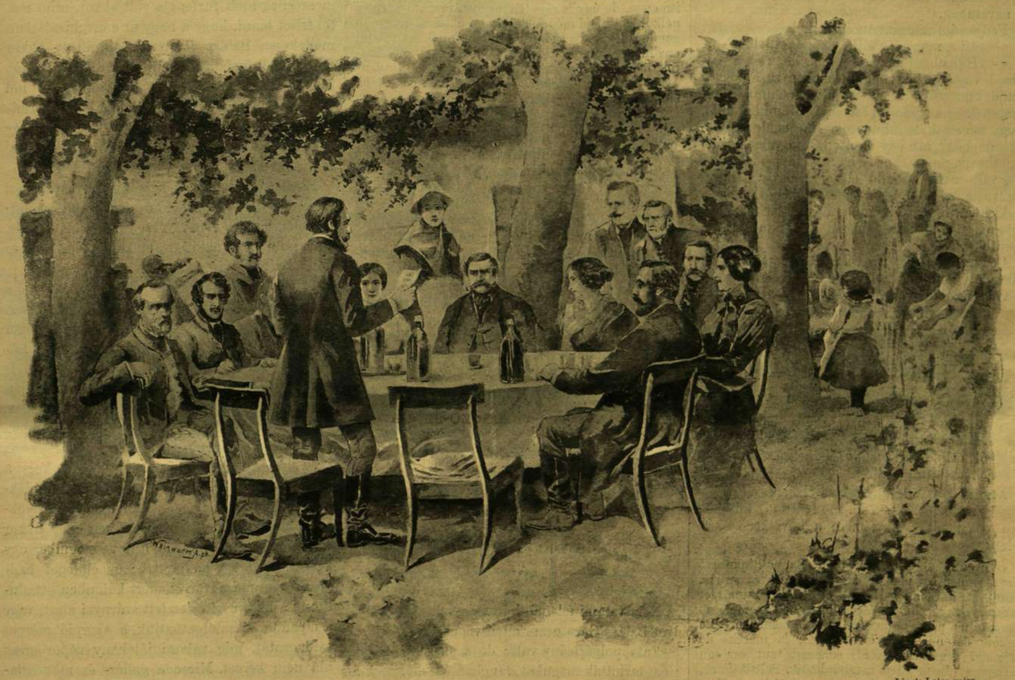

Linek Lajos rajza.

A «FÓTHI DAL» JUBILEUMA. — VÖRÖSMARTY ELSZAVALJA A «FÓTHI DAL»-T.

mazurkát egy rendkivül vidám lovas-testörtiszttel tánczolta. Az igaz, hogy itt kissé ravaszul járt el. Már jóval előbb ugyanis felszólitotta egy Halhin nevü gazdag földbirtokos. De ez a Halhin olyan durva, az arcza olyan mohó volt, hogy kijátszotta, s azt mondta neki, hogy már előbb másnak adta a szavát. Persze igy nem volna szabad cselekedni, s a lelkiismeret bántotta is egy kissé; de tehet-e ő róla, hogy Halhin kinézése olyan visszataszitó? Ezután következtek a moszkvai mulatságok, a moszkvai «dandy»-k, eredetiségek és szépségek aprólékos leirása. Pár hét mulva apjával újra visszatér Kharkovba, de addig még sok mulatság van kilátásban.

Mindez nagy hatással volt reám.

Képzeljen a szives olvasó egy nyomoruságos padlás-szobában két fiatal embert, a mint az asztal fölé hajolva mohón olvassák a vidám világi élet ilyen tarka apróságait.

Egy különös gondolat villant meg agyamban.

— «Fogsz válaszolni?» kérdém.

— «Persze, hogy válaszolok, még pedig ma.»

— «Tudod mit, Fedja, üdvözöld a nővéredet a nevemben.»

Fedja rám meresztette a szemét.

— «Mi a manó, és miféle alkalomból?»

— «Hát abból az alkalomból, hogy én a pajtásod vagyok, hogy unom magamat, s hogy ő majd elmosolyodik az én üdvözletemre, a mi meg nekem nagyon jól fog esni. Mondd el neki, hogy nemcsak te unod magadat az idegenben, hanem, hogy van egy barátod, a ki veled együtt unatkozik, még akkor is, ha nem játszod Maizeder változatait. Mondd el neki, hogy a barátod elolvasta a levelét, és teljes lelkéből kivánja neki, hogy még sokáig mulasson rózsaszinü ruhájában, s mazurka közben a vidám testőrtiszttel.»

Fedja nagyon jó fiu volt. Megértett engem s elkezdett irni, jókat nevetve a pajkosságomon. A válasz készen volt.

(Folytatása következik.)

RENAN ÉS ÁRPÁD.

Az 1890. év nyarán két közlemény jelent meg a «Revue des deux Mondes»-ban Renannak a zsidók történeteivel foglalkozó nagy munkájából «Études d'histoire israélite. Le règne d'Ésécchias» czim alatt.

A mint e tanulmánynak az első részét (a júniusi füzetben 784—785. l.) olvastam, különösen megakadt a figyelmem a következő részleten:

«L'orgueil d'Assur sera puni. Sa politique est d'exterminer les peuples les uns après les autres. Calno et Karkemis, Hamat et *Arpad*, Damas et Samarie ont succombé. Jérusalem, que l'exemple de Samaria n'a pas rendue sage, aura le même sort. Le profète entend, en quelque sorte, la marche de l'ennemi venant du Nord, écrasant tout sur son passage.» (Assur gőgje megbűnhődik. Politikája az, hogy egymás után kiirtja a népeket. Calno és Karkemis, Hamat és Árpád, Damas és Samaria mind elestek. Ugyanilyen sorsa lesz Jeruzsálemnek is, melyet Samária példája nem tett okosabbá. A próféta mintegy az előnyomulását érti itt az éjszak felől érkező s utjában mindent elpusztító ellenségnek).

Eszembe jutott, hogy az *Árpád* szót olvastam valamikor a Bibliában, de a nélkül, hogy akár alakját, akár jelentését behatóbban vizsgálgattam volna. Most Renan tanulmányában találkozván vele, ismét kikerestem a Szent-Irásból, s annál könnyebben ráakadtam, mert a föntebbi idézet Ézsaiásra hivatkozott.

Az *Árpád* szó tehát csakugyan ott van Ézsaiásnál a X. rész 9. versében, de azzal a különbséggel, hogy míg protestáns bibliaforditóink, *Károli* Gáspár és *Komáromi* C(sipkés) György, Renannal egyezőleg *Arpád*-nak, addig a katholikus *Káldi* György *Arfad*-nak olvassa és irja ekképen: «Nem-de az én fejedelmim nem egyszersmind királyok-e? nem úgy-e Kalano, mint Karkamis; és Emat mint *Arfad?* nem-de nem úgy-e Samária, mint Damaskus?» *(Isaias, X:9.)*

Részint ez a kétféle olvasás, részint pedig az a remény, hogy a kérdéses szónak esetleg a jelentéséről is kaphatok fölvilágositást, arra inditott, hogy azonnal irjak Renannak, kivel különben is volt némi összeköttetésem.

Levelemben három kérdést terjesztettem Renan elé: 1. forditóink olvasásai közül melyik az igazán helyes?; 2. nem ismeri-e az *Árpád* szót, mint személynevet? és 3. van-e e szónak valami jelentése?

A válasz az ő szokott pontosságával csakhamar megérkezett s ekképen szólt:

«Megvallom, kérdéseivel nagyon meglepett. Eleget foglalkoztam az *Árpád* szóval, de bíz én soha nem gondoltam az önök dicső honalapító Árpádjára. Hiába, nem gondolhat az ember mindenre. Most sem foglalkozhatom bővebben az ön érdekes kérdéseivel, mert épen gyöngélkedem, meg ezer dolgom is volna, ha kedvem szerint dolgozhatnám. Annyit azonban ki kell jelentenem, hogy fordítóik közül föltétlenül a protestansok olvasták helyesen a szót, melyet különben a héber szövegek is kétféle alakban tartottak fenn, u. m. *Ézsaiás* אַרְפָּד, a *Királyok könyve* (II. k. XVIII: 34. és XIX: 13), valamint *Jerémiás* (XLIX: 23.) אַרְפָּד alakban, vagyis Ézsaiásnál világosan *Árpád*, a másik két, illetőleg három helyen *Arpod*, de semmi esetre sem *Árfad*, vagy *Árfod*. Én az Ézsaiásnál talált alakot irtam át egyéb okokból is.

«Az *Árpád* szót eddig csak helynévül találtam s ismerem, de úgy is minden meghatározható jelentés nélkül. Ha majd még foglalkozom e szóval, nagyobb gondom lesz rá, s tudatni fogom önnel, ha valami eredményre jutok. Egyelőre csak annyit mondhatok, hogy *a héber és magyar Arpád szók mindenesetre egy eredetüeknek látszanak s elébb-utóbb világot fog vetni egyik a másikra*».

E levél vétele után ismét sorra vettem bibliáimat, hogy a levélben említett helyek forditásait is összehasonlitsam. Az eredmény a szó olvasására nézve ugyanaz volt. Káldi mind a Királyok II. (ő szerinte IV.) könyvében, mind Jerémiásnál következetesen *Arfad*, illetőleg *Arfádi* alakokat használ; a szó magyarázatára azonban ő sem vállalkozik, noha, mint tudva van, igen bő és érdekes szó- és névmagyarázatokat ád forditása végén. Azóta folyvást vártam az újabb tudósitást. De hát «nem gondolhat az ember mindenre.» A nagy tudós, kit megsürgetni nem tartottam illendőnek, vagy megfelejtkezett igéretéről, vagy nem tudott volna még újabbat mondani. Azt azonban bizonyára igy is eldöntötte, hogy a bibliai *Árpád* két magyar olvasása közül melyik a helyes.

Budapest, 1892. okt. 17.

Király Pál.

A KIRÁLY FUTÁSA.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta **Baksay Sándor.**

V.

Nem valami felemás házasság volt az, a melylyel Balázs Gara uram ellen védekezett.

Kata polgárleány volt; de a pécsi polgárok nem tartották magukat rangban kisebbeknek a jó nemeseknél; privilégiumaik, melyeket meg tudtak őrizni, vetélkedtek amazokéval; vagyonban s kivált, mint ma mondanók, vagyoni szoliditásban nem egy közülök felülmulta a tehetősb nemeseket is. Az öreg Pelérdi Jakabnak szép köháza volt a nagy piaczon, több erő, mint egyike-másika ama halmokon roskadozó öreg váraknak, melyekben nappal unalom, éjjel rettegés volt az élet, melyekből könnyen kiverhették és kipörkölhették a gazdát; holott Jakab mester házát csak az egész Pécscsel együtt lehetett volna elfoglalni. Arany, ezüst, marhája anyanyi, volt, mint a püspöknek, szőllei, mint a káptalan uraknak; azonkivül zálogos jószága a Szent-István-kápolna körül; egy nagy erdőség, melyben az élelmes polgár szenet, hamuzsirt égettetett, gölöncséreket foglalkoztatott és nagy sertés-csordákat makkoltatott. Malmot hajtott a patak és a malom mögött gyümölcsös kert közepén állott a faoszlopos kis ház, hová a tisztes polgár gyakran kilátogatott sátoros kocsiján, magával hozván feleségét és leányát.

Balázs birtokai uratlan birtokok voltak régóta. Apja Veres Russinában töltötte életét, s Balázs apja mellett nevekedett, ott kezdte és tanulta ki a hadi életet; lesben, ostromban vagy nyilt ütközetben nem egyszer forgott, s Gara János nem puszta találomra markolta ki Balázst az urnából, mikor rávetette szemét. Egy főben járó kalandot bizvást rá lehetett bizni. Abban is igaza volt a főurnak, hogy Balázsnak nagy szüksége volt arra, hogy erősödjék a hűségben és a királyi kegyben, mert mikor az említett várak elfecsérlése után a bűnös urak meglakoltak, s az ő atyja a büntetést halálával előzte meg: ötet nem érte ugyan büntetés, de az apja büne vagy szerencsétlensége ő reá is rávetette árnyékát. A legjobb, a mit tehetett, az volt, hogy megvonult ebben az árnyékban, és a legnagyobb kegyelem, a miben részesülhetett, az, hogy nagyobb dolgok miatt nem értek rá vele foglalkozni. Birtokban szomszédos volt a Garákkal, mondhatni az ő kicsinyje e nagy uraknak mintegy torkába esett; s mivel a jószágszerzési élelmességnek több furfangja volt akkor, mint ma, fel lehet tenni, hogy a nagy úr e megbizatásban mellékesen Balázs vesztére is számitott. Akkor nem is kell furfang: önként esik ölébe egy szép kis darab, Kisasszonyfától ki Bánfáig, a hol Balázsnak az udvarházai voltak. A két udvarház körül néhány falu, gyér jobbágysággal; nagy erdőségek, idegen területek által megszaggatva, le a Dráváig.

Egyik udvarháztól a másikig, hol lovon, hol szekéren, vagy erdőről erdőre járva üzni a vadat: ez volt a Balázs élete. Néha belovagolt Pécsre. Ez a szép város akkor is előkelő város volt és vonzotta a falusi embert.

Útja a polgár gazdasága mellett vitt el, s ő a gyepün keresztül ismerte már a gyümölcsös-kert minden fáját, útját, lugasát; számtalanszor megszámlálta a magas diófák árnyékában hüselő kis kerti ház faoszlopait. A polgárral is találkozott több izben, a mint sátoros kocsiján gyors hajtással közeledett Pécs felől: tágas, hosszú sátoros kocsin, melynek első ülésében ültek mind a hárman; a polgár meg a felesége, meg a Kata lányuk. Egyébként az egész kocsi a kieresztett saraglyáig meg volt terhelve ládákkal, böröndökkel, kalap-skatulyákkal, esernyőkkel, plaidekkel . . . Nem. Nem volt még akkor ez a sok istentelen fürdő, a hova az ember úgy készül, mint egy hadjáratra; az előleges hadizenet sem maradván el, mert különben ott aluszunk a hattyú kiterjesztett szárnyai alatt, vagy a fapadon számlálgathatjuk a skorpió mérges csillagzatát, mig valami jótékony zápor eresz alá nem kerget. Micsoda gallér- és mancsétaütegek! Mind felénk vannak szegezve! Mig ez valamennyi le nem lesz szerelve, be nem lesz szegezve: addig nincs szabadulás. Akkor aztán mehetünk, mint Zsigmond ő felsége Nikápoly alól. A polgár kocsiján csobolyó van, meg zsák liszt, meg ehez hasonlók. A mi hiányzik, azt kiadja a kert, meg az erdő.

Kata hajtja a lovakat. Első találkozáskor szó nélkül robognak egymás mellett; másodikra Balázs meglassítja lovát, Kata ereszti a magáét, de egyszerre megkapja a gyeplőszárat, mert a lovag merőn szegzi szemét a lovak lábára, mint a ki azt vizsgálja, hogyan szedik a lábukat; egy ilyen tekintet mindig meglassítja a lovat. Harmadikra, negyedikre Balázs már köszönteni is meri az utasokat; a polgár és felesége nyájasan fogadják, Kata ugyanakkor csap egyet a lovon, ereszti a féket és elrobognak Szentkirály felé.

Hónapokig tartott ez igy. Maga sem vette észre, hogy neki mindegyre több-több dolga akad Pécs városában, még kevésbbé azt, hogy miért ejti ő útba ezt a helyet még akkor is, ha Bánfáról indúl el, a mi nagy kerülő, s jóformán útja sincs; vagy miért kergeti ő az özeket mindig a gerendi patak felé, melyen ha a szegény vad átszökhe-

C. eer a Károly rajza

SOHA KEDVESEBB OLTALOMRA MÉG ŐZ NEM TALÁLT.

tik, legott más esdekébe jut és megmenti a bőrét.

Egyszer az történt, hogy a fiatal úr egy szép fiatal özet közelből vett czélba, a mint egy nyiláson lassú baktatással szökellett előtte keresztül. Ráhajította kurta nyelű láncsáját, s a láncsa keresztülfúrta az állat nyakszirtjét, s megállt benne. Az állat magasra ugrott, azután egyet fordult maga körül, aztán ismét felugrott és tovább szaladt, vitte magával a láncsát.

Balázs nem az özet sajnálta, hanem a láncsát, melynek nyele ki volt festve három szinüre. Hirtelen utána eredt, s nyomában járt mindenütt. Az öz kijutott a ritkás erdőből s balra kanyarodva, felment az útra, és az út hosszában futott a Pelérdiék kertjéig, s a kert nyitott ajtaján befordulva a lugasok között keresett oltalmat.

Soha kedvesebb oltalomra még öz nem talált. Kata ott gyomlálgatott, s csak akkor vette észre, mikor az állat összerogyott előtte; elnyujtva nyakát, a leány ölébe fektette kis fejét, s okos szemét könyörgő tekintettel emelte a leánykára. Édes szép leány, ne hagyj megölni.

Balázs a kert-kapuban leugrott lováról, s minden tétovázás nélkül bement a kertbe; eszébe sem jutott, hogy ez tilalmas, sőt illetlen. Ment a vérnyomokon, s egy lugas sarkánál a leánnyra bukkant, a ki már akkor kötényéjével takargatta az állat fejét.

— «Nem adom, nem engedem, tudja-é! — csattant fel a leány éles hangja a legyökerezett leventére. — Mit vétett kegyelmednek ez a szegény állat, hogy idáig üldözi?»

Balázs szeretett volna szó nélkül elszégyenkezni, de nem lehetett. Lám, mondom, hogy le volt gyökerezve a lába. De még a nyelve is. Lesütötte a szemeit. De egyszerre kipirult az arcza, s majdnem hasonló hangon válaszolt.

— «Hát én mit vétettem neked, szép leányasszony, hogy egyszerre mind a két szemeddel keresztüllövöd a szivemet? Lám, én csak egy nyilat vetettem a te özedre!»

— «Hagyja kegyelmed a czifra beszédet. Az élet sem az enyém, sem a kegyelmedé, hanem az istené. Minek bántja kegyelmetek, a kit az isten ártatlannak teremtett. Nem adom, addig van.»

A szóváltásra előkerültek a szülék is. Jakab mester gyakorlati szempontból fogta fel a dolgot. Nekik nincs szükségük az özre; ha ide téved is kikergetnék; hiszen a kerítés is azért van, hogy a vadakat távoltartsa. Vadászni sem szokott a polgár ember, mert ez a nemes urak mulatsága. Bizonyos, hogy a nemes úr elviheti, a mit elejtett.

— «De én nem adom; meggyógyitom előbb, azután világnak eresztem.» Heveskedett a leány, csaknem sirva.

— «De hiszen nem is az özért merészkedtem a kegyelmetek kertjébe, — sajnálom, hogy mindjárt ezt nem mondtam, — hanem a láncsámért. Sajnálnám, hogy olyan szép, erős munka. Kegyelmetek ugysem veszik használ.»

— «A láncsát meg épen nem adom. Ne öljön több szegény állatot!»

Az öregek csittitották volna a lázongó leányt, de az határozottan felmondta az engedelmességet. Hallani sem akart semmi kompromisszumról. Hiába! Egyetlen leány! kényes, fejes, akaratos.

Balázs könyörgésre fogta a dolgot.

— «Inkább megfogadom, hogy ezután vadmacskákra vadászok, csak ne haragudjék a leányasszony!»

— «Fel is tudják kegyelmetek a vadmacskát keresni! – csufolódott a leány duzzogva. — Hiszen csak azt keresik, a mi könnyü.» — De azért látszólag megenyhült azon, hogy engedelmet kértek tőle.

— «Nem bánom hát, — folytatta, — visszaadom, de csak egy föltétel alatt, és nem most. Ha meggyógyul ez a szegény állat, akkor nem bánom, vigye el a láncsáját. Majd kiakasztatom a nagy diófára; aztán, ha erre jár kegyelmed, leveheti, de csak a maga kezével. Mutassa meg, hogy fel tudja keresni a vadmacskát.»

Az lett a dologból, hogy egy sebesültből lett három. Mert bizonyosra foghatjuk, hogy Balázs igazat mondott, mikor a lánynak szemére hányta a gyilkos szemeit, de még Kata felől sem állhatunk jót, hogy épen vonta vissza szivét az ütközetből.

Annyi bizonyos, hogy Balázs soha oly buzgón nem imádkozott, mint ettől fogva. Nem is hitt pedig egészen a maga imádsága foganatjában; hanem küldözte a szolgáit mindenfelé a plebánosokhoz, hogy imádkozzanak egy ártatlan sebesültért, a ki büneivel még nem bántotta meg az Istent, mert alig két esztendős.

Még ez sem volt elég; a plebánosokban sem lehet megbizni, mert sok köztük a fiatal, a kiből hadviselő ember is lehet még, ha püspökségre jut; aztán nem is mind magyar, hátha majd nem tud jól imádkozni. Hanem ott van a Zengőhegy-aljában a balázskuti remete; rőfös szakálla, teveszőr ruhája; a tatárjárás óta senki sem tud ott más remetéről; valami királyfi lehet; bükkmakkon és nyers gesztenyén kivül semmit sem eszik. Felrakatott egy szekérre három zsák lisztet, négy füstölt sódart, és egy hordó bort, elküldötte a remetének, hogy imádkozzék egy ártatlan sebesültért napról napra, mig a sódarokban és a borban tart.

Azután leste a hatást. Világos nappal nem mert többé a gendei patak felé menni, de annál többször járt ott hajnalban, kémlelődve a betegről; nagy titokban, hogy hire ne menjen. Meg is tudott annyit, hogy a leányasszony minden csontrakót összecsődített a falukból, s a mennyi szépasszony-szőlő volt az erdőben, annak a levele mind felment már borogatásra; a beteg túl van minden veszélyen.

Egyszer csak, — bizony belekerült három-négy hét, — mit pillant meg a gyepüszéli nagy diófán, annak is a leghegyében, egy vékony kis ágacskán? A maga tulajdon háromszinü láncsája himbálódzott a szélben egy vékony piros szalagon. Hirtelen megfordította a lovát, vágtatott haza, megrakatott egy szekeret újra, borral, sódarral, elküldötte a remetének, s megizente, hogy ne imádkozzék tovább, mert már minden jól van.

Csak az nem volt jól, hogy a láncsát, mely a diófa legtetején lógott, maga kezével kellett levennie, mert ez volt a feltétel. Jobban örült ennek, mintha a legelső ágra lett volna függesztve, mert azt értette ki belőle, hogy a leány gondolt rá, s izen valamit ez által. «Én megfáradtam az özért, fáradj meg te is a láncsádért.» Vagy elővigyázatból, hogy ne legyen kedve minden jövő-menőnek utána esenkedni, hanem vigye az, a kinek drága. Drága? Bizony hogy drága, nem is hagyjuk ott holnapig, hanem még hajnalra visszakerülünk, könnyű ruhában, könnyű szekerczével. Lerugjuk a sarut, a lovat megkötjük egy bokorhoz. Vert kötél, izmaink segitségével ágról-ágra kimegyünk, a meddig okos ember egy kis vakmerőséggel mehet a végső ág tövéig, hogy fejünk felett már csak a kincset őrző lombok lengenek. Két-három szekercze-csapással alá hajlik a megtámadott ág; megmarkoljuk behúzzuk magunkhoz, letörjük belőle a mi nekünk kell gyümölcsöstől, — drága gyümölcs, — a többit fenn hagyjuk a fán, ott száradhat meg bizonyságul, hogy járt ott valaki a maga kezével.

Azután beléptetünk a közeli erdőbe, a lovat kipányvázzuk legelni, ott szökdécselnek körülöttünk az özek, de lennének bár vadmacskák, még a hajukszála sem görbülne meg. Bevárjuk, mig a nap magasabbra emelkedik, akkor felnyergelünk és bemegyünk megköszönni az igaz jószágunkat. Ne gondolják, hogy idegen kézre került.

Minden úgy történt, a hogy eltervezte, azzal a kis különbséggel, hogy a tornácz alatt Pelérdiék helyett csak az öreg kertészt találta, a ki elujságolta neki, hogy mesterék egy hete, hogy bementek a városba, magokkal vitték az özet is, igen okos, haragos kis jószág. — Többet aligha is jönnek ki ebben az életben, mert, ehun! most hozták hirül, hogy a mesterrel nagy szerencsétlenség történt. Nagy zenebona volt a városban, melynek szegény Pelérdi uram adta meg az árát. A kapások felzendültek a szőlőtulajdonosok ellen a miért azok nem akarták megadni az ötpénz napszámot bekapáláskor. Megrohanták a pinczéiket, eleregették a boraikat, szegény Jakab mestert úgy találták vakszé-

men ütni, a mint borait védelmezte, hogy rögtön szörnyet halt. Meglátogatta az uristen, a miért sajnálta a szegénytől azt az egy pénzt, a mivel feljebb csapták a napszámot.

(Folytatása következik.)

MAGYAR NŐ LEVELE DÉL-AFRIKÁBÓL.

Október 3-án érkezett hozzánk egy magyar nő levele Johannisburgból. Szeptember 13-án kelt s igy teljes három hétig volt útban. *Transvaal* köztársaságból (mostani neve: *Délafrikai köztársaság*) jött, arról a helyről, melyet régebben a kimberlayi gyémántbányák tettek nevezetessé, újabban pedig a közelében lefolyt zulukaffer háborúk, melyekben a Napoleonok uralkodó ágának utolsó sarja áldozatul esett. *Transvaal* nem is oly nagyon rég, egészen földmiveléssel, különösen baromtenyésztéssel foglalkozott hollandiai parasztok (boérek) csendes lakóhelye volt, újabban azonban az angolok támadásai s még inkább a gyémánt-telepek közelebb hozták ezt a köztársaságot a müvelt világhoz. Ma már 118 km. hosszu vasutja is van, s a «sötét Afrika» bensejében elökelő nagy városai, minök Pretoria Germiston. *Transvaal* csaknem oly nagy, mint Magyarország, de lakosainak száma csak 700,000 és azok nagyobb része néger.

A gyorsan emelkedő ország egy szintén vadonat új városának leirását közli velünk a messze földre vetödött magyar nő, ki azonban még most is teljesen jól és szabatosan ir magyarul. Rövid tudósitása, melynek azonban folytatását is várjuk, igy szól:

Johannisburg, a hol lakom, Dél-Afrikában van, Transvaal köztársaságban, hegyek között, fensikon, a tenger szine felett 6000 láb magaságban. Keletkezését a körülötte levő, bőterméstü aranybányáknak köszönheti.

Az 1887-ben aranykeresők által épitett első vászon sátrakat és primitiv bádog viskókat ma már szép házak, makadamizált széles utczák, terek és parkok váltották fel. Az épületek közül kiemelkedik a különböző felekezetek tiz temploma, a sok iskolai és diszes klub-épület, a városháza, a posta, szinház és opera, tőzsde, bankok és árucsarnok épületei. A várost villammal és gázzal világitják.

A külvilággal való érintkezést a Fokvárostól idáig épült vasut és távirda közvetiti, a városban telefon is van, s a közlekedést e mellett lóvasut és számtalan bérkocsi eszközli. Négy napilapja közül a «The Star» naponként három kiadásban jelenik meg.

A város rohamos gyorsasággal épült; erre csupán azt az adatot említem föl, hogy az utolsó három hónapban négyszáz új ház készült el.

A bányák havonként 3,100 kilogram, azaz három millió ötszázezer arany értéket produkálnak. A nyers arany egy részét két millió értékben a *Standard-bank* vásárolja meg és szállitja beolvasztva Londonba.

A napról napra szaporodó nagyon vegyes lakosság száma mintegy ötezer fehérből áll, kiknek nagyobb része angol és ugyanannyi különböző fajú szines ember, kik közt kulik (khinaiak), malájok, zuluk, basutok, fingók és busmanok vannak.

Végig tekintve a város kivilágitott utczáin, fényes, nagyszerű kirakatain, számba véve, hogy az épitkezéshez szükséges anyagot, a kész ajtókat, ablakokat, deszkát, bádogot Amerikából szállitják, mig a kereskedésekben felhalmozott czikkek Európa különböző országainak termékei, bámulattal győződünk meg az arany hatalmáról, mely az emberi szorgalmat ösztönözve, *rövid öt év alatt* alkotta meg e mesebeli várost.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy szép magyar hazám hirét termékeinek legjobbikával igyekszik a nevezetes Palugyay-czég itt is terjeszteni, és hogy nem egy szivből jövő Magyarországnak szóló éljenre buzditja még az idegeneket is az exportált kitünő zamatos bor.

Crosse Andrásné.

A VILÁG LEGNAGYOBB KÖNYVTÁRAI.

Greenvood Tamás angol tudós igen érdekes könyvet adott ki közelebb a világ legnagyobb könyvtárairól. A nagy gonddal összeállitott munka következő összehasonlító sorrendben mutatja be a könyvtárak statisztikáját. Az egész világon legnagyobb a *párisi könytvár*, mely két millió kötetnél több könyvet és kerekszámmal 160,000 kéziratot foglal magában. Második helyet foglal el a *szent-pétervári* császári könyvtár és az angolok «British Museum»-a, mindkettő mintegy másfél millió kötet könyvvel. Ezek után következik *München* 900,000 kötetből álló könyvtárával és nagy kéziratgyüjteményével. Egy helylyel hátrább áll *Berlin* 800,000, *Göttingen* 600,000, *Kopenhága* 510,000 és *Drezda* félmillió kötetre menő könyvtárával. Szintén tekintélyes hely illeti meg *Bécset*, hol a cs. kir. könyvtárnak, meg az egyetemnek egyenként négy-négyszázezer kötet könyve van. Bécs után következnek *Budapest* és *Krakó*, mely két városnak a legnagyobb könyvtárai átlag 300,000 kötetet és nevezetes mennyiségü kéziratot foglalnak magában. Közelebb *Khinában*, Kantonban is nyitottak egy nyilvános könyvtárat, melynek alapitásához maga a kantoni alkirály 11,000 font sterlinggel (110,000 frttal) járult. *Amerikában* és *Ausztráliában* nagy könyvtár nem sok van, de annál több a nyilvános olvasóhelyek száma, melyek természetesen mind kisebb-nagyobb könyvtárral vannak kapcsolatban. Ausztráliában minden 4800 lakosra esik egy ilyen nyilvános olvasóhely, mig Angliában csak minden 277,000 lakosra jut egy-egy nyilvános könyvtár.

Györök Leo aquarelje után rajzolta Csorna Károly.

A «FÓTHI DAL» JUBILEUMA. — A főthi gunyhó, a hol Vörösmarty a «Fóthi dal»-t irta.

EGYVELEG.

* **Az amerikai elnök lakását**, a hires fehér-házat Washingtonban, újabban egészen régi gyarmati stylben alakitották át, úgy hogy Washington korára emlékeztessen, még nehány Washington korából maradt butordarabot is állitanak fel benne.

* **Carnot franczia elnököt** sajátságos malheur üldözi, minden ünnepélyesség alkalmával, melyen megjelenik, eső esik. A franczia élczlapok már el is nevezték *Saint Pon*-nak, arról a szentről, kit a poitevini parasztok imádnak, mint esőhozót.

* **Megrendelt koldusok.** Egy párisi vallalkozó nemrég egyszerre 20 oly egyént hozatott Spanyolországból, kiknek kezeik és lábaik nincsenek s ezeket Páris népes utczáin koldulásra használja fel. Egy-egy naponként 10—25 frankot is szerez, a pénzt a vállalkozó veszi el tőlük, de lakást és kosztot ad nekik.

* **A levélirás**, a müvelődés egyik fokmérője, legjobban elterjedt az európai nemzetek közt Angliában, hol minden lakos évenként átlag 51 levelet ad postára. A svájcziaknál 38, Németországban 29, Belgiumban 24, Dániában 23, Hollandiában 22, Franczia országban 21, Ausztriában 20, Norvégiában 15, Svédországban 13, Magyarországon 10, Portugáliában 7, Olaszországban 6, Spanyolországban 5, Görögországban 4 az átlag szám; legkevesebb, csak 1½, a nagy orosz birodalomban.

* **A leggazdagabb néptörzs** jelenleg az osage indiánok Oklohama területén. Számuk összesen csak 1509, de 588,000 hectár kitünő minőségü földjük van s azonkivül a washingtoni kincstárban mintegy 18 millió forintnyi tőkéjük.

* **A khinaiak között** is pusztit jelenleg a kholera. A babonás lakosság a kholera-démont azzal akarta megcsalni, hogy téli ünnepeket rendezett, azt hivén, hogy a démon a tél közeledésére eltávozik. Természetes azonban, hogy a csalás nem sikerült.

* **A Mont-blanc hegységre** felvezető utakat már annyira rendbehozták, hogy most szeptemberben többek között két franczia gyermek, egy 12 éves fiu s egy 13 éves leány is feljutottak a hegycsucsra. Nők már sokan voltak fenn, magyar nő is volt ott már 10 évvel ezelőtt, Tauscher orvos neje Pozsonyból.

* **A levélbélyeggyüjtők** kiváncsian várják az amerikai Egyesültállamok új levélbélyegét, mely Amerika felfedezésére vonatkozó rajzokkal lesz ellátva, s csak egy évig, 1893-ban marad forgalomban.

* **Halott-gyüjtő.** San-Franciskóban egy Moy Hoe nevü khinainak egyedüli dolga, hogy az Egyesült-államokban elhunyt honfitársainak csontjait összegyüjtse s Khinába visszaküldje. Gondosan kutat ily csontok után, nagy utazásokat tesz, s már ezernél több csontvázat szedett össze.

* **Öreg válóperesek.** Brestben él egy öreg házaspár, a férfi 74 éves, a nő 77 éves, már 38 éves házasok s most jutott eszükbe, hogy elváljanak, mert 38 év után azt találják, hogy nem illenek egymáshoz.

* **Diogenes hordója nem létezett.** Már régen állitották, hogy a régi görögök nem készitettek hordókat s ezt csak sokkal később találták fel a gallok. Most egy az Albini-villában feltalált reliefen valósággal is látható, hogy a hires cynikus bölcsész nem hordóban lakott, hanem eltört nagy kőedényben, melyet a görögök hordók helyett használtak.

* **Férgek, mint csemege-ételek.** A Samoa-szigetek körül az év vége felé «Palolo» nevü sajátságos tengeri féreg szokott megjelenni a viz felszinén, mit a szigetek benszülött lakói gyorsan összeszednek s kenyérfa levelében megsütnek. A féreg rút, de rendkivül izletes és kedvelt, oly annyira, hogy a benszülöttek erről nevezik el október hónapot «Kis Palolo»-nak s novembert «Nagy Palolo»-nak.

* **Fejedelmi ajándékot** akarnak adni a bajorok Bismarcknak. Lajos bajor király mesés szép herrenchiemseei palotáját akarják megvenni számára. A gyüjtést Lenbach híres festő kezdte meg.

HIERONYMI KÁROLY.

Újjászületett alkotmányunk keretébe, nehány évvel az alaptörvények megalkotása után, a törvényhozás egy új intézményt illesztett be, fölállitván 1870-ben, mint a törvény mondja: «az állam bevételeinek és kiadásainak, az államvagyonnak és az államadósság kezelésének s általában az állam számvitelének ellenőrzése végett» az állami számvevőszéket.

Azóta, hogy ez a zajtalanul működő testület fönnáll, tehát huszonkét éven át, annak miniszteri rangban álló elnöki tisztét Gajzágó Salamon viselte. A nagy közönségnek, sőt még azoknak is, kik a politikai közéletben szerepelnek, vajmi kevés oka és alkalma volt a számvevőszék működéséről tudomást venni, legfölebb évente egyszer, midőn az általa átvizsgált állami zárszámadások, a kezelésről szóló jelentés kiséretében, a képviselőház elé terjesztettek.

A közfigyelem azonban most újból az állam pénzügyi kezelésének éber és ernyedetlen ellenőrzésére hivatott testület felé irányult, midőn eddigi derék elnöke, a király meleg elösmerésétől kisérve, nyugdijba ment, a törvény azon rendelkezése folytán, mely szerint a számvevőszék főbb tisztviselői a minisztereknek, kiknek ellenőrzésére hivatvák, rokonai nem lehetnek. Gajzágó Salamon pedig apósa az új kereskedelmi miniszternek: Lukács Bélának.

Az elnöki állás betöltésére nagy érdeklődés mellett történt meg a király elé terjesztendő, törvényszabta hármas kijelölés, habár nem volt akkora a harcz, mint 1870-ben, az első elnökjelölésnél, midőn csak három szavazás után nyerte meg a sok jelölt közül három férfi az általános többséget.

Most első helyen, a szavazatok túlnyomó többségével, Hieronymi Károlyt jelölte a képviselőház, mihez a főrendiház is hozzájárulván, a felség őt a napokban kinevezte. — Közgazdasági és közlekedési téren jeles és alapos képzettségü egyén került az állami számvevőszék élére, kinek ebben az új hivatásban is bizonyára lesz alkalma sokoldalú tudását érvényesiteni.

Hieronymi Károly 1836 október 1-én született. Atyja a dunai térképező-osztály igazgató főmérnöke volt, ki a Pozsonytól Szeredig vezető vasút épitését, Magyarországon az elsőét, vezette, 1845 és 46 között. Rajta kivül mind magyar mérnökök dolgoztak a vonalon, még pedig olyan lelkiismeretesen, hogy az akkor épült mütárgyak, ma, tehát 46 év multával is jó karban vannak.

Az ifjú Hieronymi főiskolai tanulmányait a fővárosban kezdte és végezte, a müegyetemet is, még pedig kitünő sikerrel. Buda sz. kir. városánál volt rövid ideig, tanulmányai végeztével mérnökgyakornok, majd Máramaros-megyébe ment, hol az első tagositást ő vitte keresztül 1857-ben. Később, 1861-ben a vármegye főmérnöke lett. Ebben az állásban találta őt az alkotmányos újjászervezés, mikor gróf Mikó Imre, közmunka- és közlekedésügyi miniszter elnöki tikárnak hivta meg maga mellé, s egy évre rá, Ludvigh Gyulával, a magyar államvasutak mostani igazgatójával együtt a franczia és belga közmunka-ügyi közigazgatási szervezet tanulmányozására küldte ki.

Alapos szakismeretei és szorgalma gyors előmenetelt biztositottak neki a hivatalnoki pályán. Már 1869-ben osztálytanácsos, 1870-ben miniszteri tanácsos lett, a ig 1874-ben helyettes államtitkárrá neveztetett ki, s Weninger Vincze leköszönése után egyszersmind az államvasutak igazgató-tanácsának elnökévé is. E magas állásokban nyilt alkalma érvényesiteni szakképzettségét. Ez időben sokat gáncsolták és támadták, a hazai vasutügy fejlődésében, s a folyamszabályozások terén fölmerült csalódásokért és előállott nagy csapásokért sokan első sorban őt igyekeztek felelőssé tenni, s ezért a parlamentben is sok támadásnak volt kitéve.

E támadások azonban nem keseritették el, s szivós erélylyel dolgozott tovább, különösen közúti és vizügyi szakügyekben, mignem miniszterével, Ordódy Pállal együtt 1882-ben benyujtotta lemondását. Állását pár hónapig a miniszter távozása után is megtartotta azonban, mig utódját ki nem nevezték, hogy a minisztérium

Koller utódai fényképe után.

HIERONYMI KÁROLY.

országgyülésnek. Ritkán szólalt föl, de mindig alaposan és szakszerüleg, főleg közlekedési ügyekben.

Jelentékeny irodalmi munkásságot is fejtett ki a hazai közlekedésügy terén. 1867-ben jelent meg első müve: «A kőutak fentartásáról», — s 1874-ben a második: «A közmunkaügyek állami igazgatásáról Franciaországban.» E munkája külföldön is nagy feltünést keltett s franczia szakférfiak elösmerték róla, hogy teljesebb és jobb a hasonló tárgyú franczia munkáknál. Irt nagyobb tanulmányokat folyóiratokban is, s ezek közül a magyar vasutak pénzügyi jövőjéről, a Duna- és Tisza-szabályozásról irottak a kiválóbbak.

Tevékeny részt vett a magyar mérnök- és épitész-egylet szervezésében, melynek egy ideig titkára s később alelnöke is volt. Azt hiszszük, hogy az élete javakorában levő férfi ez irányu tevékenységét új állásában is folytatni fogja.

—*y.*

A «FÓTHI DAL» JUBILEUMA.

Fáy András családi tüzhelye a harminczas és negyvenes években egyik legszokottabb találkozója volt az akkori iróknak és szinészeknek. A házigazda tősgyökeres magyar vendégszeretete és a gazdasszony vidám és élénk kedélye valóságos varázst gyakoroltak a vendégekre, a kik közt Deák Ferencz, Kossuth Lajos, Vörösmarty Mihály, Bajza József, Czuczor Gergely, Szontágh Gusztáv, Megyeri, Fáncsy, stb. majdnem mindennaposak voltak. Már gombai szőlőjében és ferenczvárosi kertjében is sürün látogatták a jó barátok Fáyékat: e látogatás azonban még sokkal gyakoribbá vált, midőn Fáy a kalap-utczai házát megszerezte s ebbe költözött. Az évnek komorabb szakában ide gyültek a szives házigazda számos tisztelői, nyáron pedig a fóthi szőlőbe, a melyet Fáy 1832-ben vett. Vele egyidejüleg vett Fóthon szőlőt Vörösmarty és Ferenczy István szobrász is Fáy biztatására.

Fáy András alig hogy megvette fóthi szőlejét: téres borháza nem sokára szűknek bizonyult vendégeinek, úgy, hogy pár év mulva külön épületről kellett gondoskodnia. A névnapját tartó házigazda köré sereglett jó barátok az épülő félben levő külön házikó csinálásában segédkeztek is a kőmüveseknek s Ferenczy István egy, a falba illesztett márványlapon örökité meg ez eseményt:

A BARÁTSÁG
EZEN FALAI KÖZÉ, MIDŐN ÉPÜLNÉNEK, VIDÁM
ENYH' ÓRÁIK KÖZÖTT KÖVET RAKÁNAK:

BARABÁS MIKLÓS, BAJZA JÓZSEF, BUGÁT PÁL, CZUCZOR GERGELY, FÁY ANDRÁS HITVESÉVEL, FÁY FERENCZNÉ LEÁNYÁVAL, FERENCZY ISTVÁN, LUCZENBACHER JÁNOS, POLYA JÓZSEF HITVESÉVEL, SZONTAGH GUSZTÁV, VÖRÖSMARTY MIHÁLY, MÁJUS 30-ÁN 1837.

Fáy szüretjei itt Fóthon csakhamar elhiresedtek. A müveltség és szellem szövetkeztek össze, hogy szórakozásban hiány ne legyen. Megyeri Károly mókáit Schodelnénak egy-egy áriája, majd Egressy vagy Lendvay szavalata váltották fel. Azután húzta a czigány a pompás talp alá valót.

Fóth község öregei mindmáig gyakran emlegetik a Fáy ur hangos vendégeit és vig mulatságait, hogy azóta se akadt másuk a Somlyó hegyén.

De Fáy András vendégeinek napról-napra gyérülő s ma is már vajmi ritka sorait messze tuléló, halhatatlan tanuja maradt fenn a «*Fóthi dal*»-ban, Vörösmarty ez örökszép müvében. Mig «a borban a gond megbetegszik s él a kedv» s a vig, komor vagy csüggeteg magyar poharazás közben hazafias reményeit s aggályait e szeszélyes költemény verseiben dalolja el: a nemzet ajkán fentartja emlékét.

A «Fóthi dal» voltaképpen Toldy Ferenczne kezdeményére született. A Fáy szüretjein résztvevő költők előtt nem egyszer fejtegette az eszme maradjon vezetés nélkül. Az ő államtitkársága alatt történt a tiszavidéki és a keleti vasut államositása, s evvel, valamint az osztrák-magyar államvasuttal 1882-ben kötött szerződés által, úgyszólván meg volt vetve az alapja az államvasutak nagy szervezetének, melyet Baross Gábor valósitott meg később következtes és vaskezü közlekedési politikájával.

Alig vált meg az államtitkári állástól, az osztrák-magyar államvasut bizta még magyar vonalainak *igazgatásával*, s a társaság hálózata az ő igazgatása alatt gyarapodott a vágvölgyi, esztergom-ipolysági, nána-lévai, csongrádi és morvavölgyi újabb vonalakkal. A mult év julius havában vette át a magyar állam a társaság hazánkban levő vonalait, s ezzel Hieronymi igazgatói állása is megszünt, mikor a vezetése alatt állott tisztikar melegen vett tőle bucsút. A parlamentnek, hol 1875 óta folyton a zsombolyai kerületet képviseli, Hieronymi hasznos és munkás tagja volt, s e tekintetben kinevezése vesztesége az or-

mét, irnának a fóthi társaság számára egy *társas* dalt, a német «*Geselliges Lied*» mintájára, hogy — elvégre valami újjal léphessenek fel és ne csak népdalokat énekeljenek.

Barátja unszolására irta 1842-ben *Vörösmarty* hiressé vált bordalát és kéziratával zsebében ránduit ki Fáy szüretjére.

Október ötödikén a legszebb őszi nap varázsa csábitotta ki a szives házigazda által meghivott nagy társaságot. A fővárosból valóságos karaván kerekedett fel Fóthra. Vörösmartyék, Bajzáék, Szemere Pálék, Fáy Ferenczék, Csapóék, Deák, Toldy, Bugát, Pólya, Garay és több uri család, a házigazda ismerősei közül, kiknek érkeztét durrogó mozsarak üdvözölték a szüretelők dalától hangos hegyen.

Már javában együtt mulatott a társaság, midőn a távolban Kossuth Lajosnak és övéinek kocsijai bontakoztak ki a porzó ut homokfellegeiből. Kossuth Lajos és neje, fiatal nővérével Meszlényi Irénnel, Ruttkayné és Meszlényiné férjeikkel, és özv. László Imréné, a jótékonyságáról és Kossuth iránt tanusitott kegyeletes ragaszkodásáról ismert gazdag matróna tartottak együtt a Somlyó felé. Deák hamarosan lenyes egy hosszu ágat, nemzeti lobogót rögtönöz össze a maga és Vörösmarty zsebkendőjéből és a Csapó Mariska zöld nyakravalójából, feltüzi a legmagasabb csúcsra és a széllel vidáman lengő nemzeti szinekkel üdvözölteti a nemzet nagy bajnokának érkezését.

Deák Ferencz ezuttal is, mint mindig, kitünteté meleg vonzalmát Kossuth Lajos és gyengéd figyelmét családja iránt. A szüreti izes étkekkel gazdagon megrakott ebédlő-asztal fejéhez is ő vezette karon Kossuth nejét s azután szerényen meghuzódott annak végén a fiatalság soraiban.

A pompás étkek, a hegy tüzes leve, a jó czigányzene, a szellemes pohárköszöntők magasra fokozták a jó kedvet, midőn egész váratlanul a nemzet költője emelkedett fel és a zsebe rejtekéből előkerített kéziratról, az ő igénytelen természetessége által hatásos modorában elszavalta újon készitett bordalát.

Legbensőbb barátján: Deák Ferenczen kivül még nem ismerte senki. Annál közvetlenebb és meglepőbb volt hatása az egész társaságra a szeszélyesen csapongó költeménynek, mely a dévaj mámortól a hazaszeretet magasztos pathosziáig oly mesterien játszik az emberi érzelmek egész skáláján.

S midőn elhangzottak végsorai:

«Szent hazánk!
Megfizettük mind, mivel csak
Tartozánk!»

és Vörösmarty egész igénytelenül lebocsájtkozott székére: a tetszés általános üdvriadása tört ki a társaság ajkain és mindenki a nemzet ép oly nagy, a mily szerény költőjének köszöntésére sietett.

Mindenki talált az uj dalon kiemelni és magasztalni valót. A nőket főleg a szerelem mámoros megnyilatkozásával ragadta el; Fáyt a tétlen hazafiságnak találó jellemzésével és tettre buzditásával; Kossuthnak a nemzeti érzés erős buzdulása tetszett főleg benne; Deák Ferencznek az egész. Toldy nagyra volt véle, hogy e szép költemény az ő baráti nógatásainak köszönte létét; Szemere Pál igen elmésen találta megörökítve benne ama régibb keletü megjegyzését: «hol van a hal, mely dicső volt és remek?» Fáyné ugyanis egyik szüretén pompás hideg halat talált fel vendégeinek. A következő esztendőben elmaradván a hal az asztalról, Szemere e kérdéssel bevezetett pohárköszöntőt mondott Fáyra, megróván benne, hogy ő, a közügyek terén a *haladásnak* oly buzgó bajnoka, ezúttal nűtlen lett a *hal-adás* elvéhez. Vörösmarty ismervén Szemere hiúságát, költeményében megörökítette jeles mondását, mely a mennyi derültséget keltett akkor a jelenlevő társaságban, épp annyi fejtörést okozott azóta e vers magyarázóinak.

A köztetszést nyert költeményt nyomban elnevezte a társaság «*Fóthi dal*»-nak és Thern Károly dallamán félszázad óta népszerű a mulató társaságok ajkain.

Ki sejtette volna akkor e dal víg keresztelőjén jelenvoltak közül s a magyar szabadságharcz éltető lelkévé vált Kossuth legkevésbbé, hogy a látnok költő által említett «*éjszak rémes árnyai*» pár év mulva *rátörnek* e hazára s «a legszentebb, legdicsőbbért» «vérben ad gazdag tort» a magyar?

Fáy András, a békés tevékenység elöregedett munkása, fóthi szőlejének magányába vonult el a szabadságharcz zajos színhelyéről és a nemzeti gyász napjaiban egykori víg társasága is örökre elnémult. A megtörött házigazda előbb a magához váltott Vörösmarty, Ferenczy-féle részt, pár évre reá a maga fertályait is eladta a hires szőlőből, mely ma már hatfelé is fel van aprózva a Hegner Dávid, Angerl Bernát, dr. Molnár József, özv. Jungmanné, Gombai József és a Mihálik család kezén.

S a mily kegyelettel ápolja Hegner Dávid a «Fóthi dal» költőjének egykori lakát, époly mostoha sorsra jutottak a «barátság falai, melyekhez, midőn épülnének», a nemzet nagyjai hordtanak követ.

A «Fóthi dal» jubileumi mozgalmának kelle eljönnie, hogy a nemzeti kegyelet e kápolnája megszünjéka megtekintésére kizarándokló fővárosiak és Fóth község hazafias érzésü polgárainak botrányköve lenni.

Linek Lajos rajza.

A «FÓTHI DAL» JUBILEUMA.

Fáy András nyári laka fóthi szőlőjében, a mely előtt Vörösmarty fóthi dalát elszavalta.

Dicsértessék *Károlyi Sándor gróf* áldozatkész hazafisága, a miért költséget nem kimélve romjaiból izléses csínben ujíttatta meg a kis lakot, mely előtt a jubileum napján ég felé tör a hazafias érzület gyöngye és az ünneplő község ajkain lelkesítve zendül meg a — «*Fóthi dal.*»

Dr. Mátray Ernő.

ABDUL HAMID SZULTÁN JUBILEUMA.

II. Abdul Hamid szultán folyó évi szeptember 22-én születésének ötvenedik évfordulóját ünnepelte. A szultán születése napját Sztambulban máskor is fényes kivilágitással, tüzijátékokkal s több efféle tüntetésekkel szokták megülni, de az idén a török birodalom fővárosa különösen kitett magáért. Mig a miniszterek, vezérek, s más udvari méltóságok palotáikat ezer meg ezer szines üveglámpával feldiszitették, a Boszporusz partján még a legszegényebb halászkunyhókban is egy-egy kis mécs pislogott.

Abdul Hamidnál népszerűbb fejedelem alig uralkodott még az «igazhivők» fölött. Török, keresztény, zsidó és néger alattvalók egyformán szeretik. Vannak ugyan a nagyurnak ellenségei, még pedig az orthodox török papság soraiban, mely rossz szemmel nézi, hogy a szultán környezetében és udvarában sok keresztény kutya *fontos és befolyásos állást foglal el*. Az ulemák minden ujjitásban tulajdon hatalmuk csökkenését látván, mindent elkövetnek, hogy a szultánt a régi útra térítsék, de befolyásuk és népszerüségük nagy részét már elvesztették, mivel a nagy tömeg különféle szegényebb rétegei rájöttek, hogy a gyaurok nem nyuzzák a népet, mint ezt tulajdon hitsorsosaik tenni szokták. Abdul Hamid jól tudja, hogy az idegen befolyás a török birodalom nagy hasznára válik s ezért nem sokat törődik az ulemák és szofták duzzogásával. A szultán rendkivül mivelt és jószivü ember, kiről rosszat senki sem tud mondani, mig nagylelkűséggel párosult finom, őszinte modora mindenkit lekötelez, ki valamikor vele érintkezhetett. Midőn II. Vilmos német császár nejével Sztambulban időzött, Abdul Hamid fejedelmi vendégét mindenhova személyesen elkisérte. A német hajóraj legénységének ellátásáról oly pazar és fényes módon gondoskodott, mely még az e részben hires angol udvar vendéglátását is felülmulta. A padisah parancsára az egész hajóraj számára naponta fris hús, bor, pálinka, gyümölcs, dohány, oly mennyiségben lőn szállitva, hogy az élelmi szereknek alig adhattak helyet. Vilmos császárnak — kinek számára a Yildiz-kioszk nevü palota pazar keleti fénynyel egészen újból be lőn rendezve — nagyon megtetszettek lakosztályának butorai. Mihelyt ezt a szultán megtudta, parancsot adott, hogy az egész butorzat gondosan becsomagolva, tüstént Berlinbe küldessék. A német császári kiséret minden egyes tagja gazdagon meg lőn ajándékozva. A császári pár fejedelmi vagyonnal felérő ajándékokat vitt magával, s az utolsó perczben, midőn hajóra szálltak a szultán a Berlinben maradt császári gyermekek számára három nagy láda édességet s különféle csemegét küldött.

Abdul Hamid szultánról mindenkinek el kell ismerni azt, hogy nálánál ügyesebb fejedelem Ozman kardját aligha viselte. Ámde a szomorú viszonyok, melyek közt Abdul Hamid a trónra jutott, a nélkül is ideges s érzékeny természetére nagy hatást gyakoroltak. Egymás ellen áskálódó miniszereit mindig féken tudja ugyan tartani s akaratának mindenkor érvényt szerez, de azért mindig attól fél, hogy őt is ugy fogják megölni, mint Abdul Azizt. Tekintettel Ő Felségének ideges voltára, a napi sajtó czenzora a lapokból gyilkosságra, forradalomra vagy dinamitra vonatkozó kifejezéseket vagy szavakat irgalom nélkül kitöröltet.

Kétséget nem szenved, hogy Abdul Hamid uralkodása alatt népnevelés dolgában sok történt. Az egész birodalomban iskolák és különféle tanintézetek rendeztettek be, arról azonban a szultán nem tehet, hogy a tanulók nagy része ép oly tudatlanul hagyja el az iskolát, mint a milyen előbb volt. Ennek oka a kisebb hivatalnokok rosszlelkűségében keresendő, kik mindent elrontanak, a mi szerintük a gyaurok hatalmát és befolyását emelhetné.

Abdul Hamid nagyon mértékletesen és egyszerüen él. Roppant jövedelmét leginkább a baksisok emésztik fel, melyeket a sokféle ingyenélők egész hada hazafias adakozások és segélyezések czimén a jószivü fejedelemtől ki tud préselni.

A BÉCS-BERLINI TÁVLOVAGLÁS.

Külföldi sport körökben a bécs-berlini lovaglás még mindig élénk viták tárgyát képezi. Az angol napilapok és képes folyóiratok megjegyzik ugyan, hogy a távlovaglásnak ily alakban és ily feltételek alatt bensö értéke nem volt, de más részt, — nem szivesen ugyan, — de azért mégis bevallják, hogy a magyar huszártisztek által elért lovaglási sikerek bámulatra méltók. A mennyire idáig tudva van, a mindkét részről lovagolt telivér angol lovak nem váltak be. Igy például a *huszonkét* ló közt, mely az uton részint kidőlt, letört, vagy a helyszinén kimült, csupán *két* közönséges eredetü paripa volt, mig a többi kizárólag nemes vérü származásunak mondható, *Holobkine* orosz kozáktiszt, ki ez előtt három évvel Irkutskból Szibériában, Odesszáig egy lovon tette meg az utat, kijelenti, hogy oly gyors ütemet, mint a melyben *Miklós* vagy *Starhemberg* lovagoltak, ezer ló közül három sem bírja ki négy napig.

A leghiresebb távlovaglók a «Sport», «Field» és ehhez hasonló szaklapokban feltételenül *Miklós* főhadnagy lovának itélik oda a dicsőség pálmáját, leginkább pedig azért, mivel «Marcsa» — Miklós paripája, — közönséges szülőktől származik s igy tőle a hatalmas rekordot nem lehetett várni. Továbbá azért is magasztalják a lovat, mivel a gyilkos «pace» (iram) után nemcsak életben maradt, hanem az út fáradalmait hamarosan ki is heverte, mig ellenben a telivér «Athos» (Starhemberg főhadnagy lova), valamint a telivér «Lippspringe» (Reitzenstein porosz főhadnagy lova) úgyszólván félholtan érkeztek be, s nehány óra mulva el is pusztultak, habár különösen «Lippspringe» rekordja, nem volt sokkal jobb mint «Marcsá»-é.

*

Miklós főhadnagyot, ki október 4-én reggeli kilencz órakor elsőnek érkezett be «Marcsán» a bécsi Hofburgba hajtatott.

Egyik londoni képes lap legújabb számában a királyunk által báró *Reitzenstein* főhadnagynak adott emléktárgy rajzát is bemutatta. A tömör ezüstből készült szobor egy teljes tábori felszerelésben lóháton ülő magyar huszárt ábrázol Az ébenfa talapzat egyik oldalán a bécsi Szent-István-torony, a másikon a berlini brandenburgi kapu, valamint a Habsburg-ház czímere látható.

A szobrot *Rathhauszky* tanár tervezete szerint *Frank* testvérek bécsi ezüstmivesek készitették. A német császár által felajánlott s Starhemberg gróf 7-ik huszárezredbeli főhadnagynak jutott emléktárgy a császárnak ezüstből készült mellszobra.

LONDONI DIVATLEVÉL.

London, október 16.

A hirtelenében beköszöntött őszi idény most már igazán megkivánja, hogy a hölgyvilág őszi toilettejének összeállitásán gondolkozzék. Magától értetődik, hogy mint máskor, úgy most is a Szajna partjáról, mint a divatvilág központjából, indul ki a mozgalom. Egyelőre még az ősz derekán viselhető toilettekről van szó. Minél egyszerűbb az utczai ruha, annál nagyobb fényüzést látunk az otthon, a fogadó-teremben és ebédlőben megkivántató öltözeteknél. Selyem és bársony, itt-ott nehéz aranyszövetű brokátok, hosszu uszályokkal és a már elkerülhetlenné vált princesse-derékkel. Más szövetekről ritkán van szó. Nem azért, mintha a puha, skót gyapotkelmék, franczia grenadinok és egyéb efféle szövetek nem illenének, hanem leginkább azon okból, mivel mai napság azt tartják divatosnak és elegánsnak, a mi méreg drága. Igaz ugyan, hogy egy lyoni bársonyból készült estélyi ruha, a milyet ezelőtt nehány nappal láttam, a szemet káprázlatja s az illető hölgy szépségét bizonyára emeli; de hiába, az ily öltözet jókora pénzbe kerül, s igy csak gazdagoknak való.

A spanyol manto-kat utánzó fél-hosszú köpenygallérok, magas Stuart-gallérral, a ruha színével teljes ellentétben lévő szinü pluche-ből vagy vékony bársonyból, sugár alaku hölgyeken pompásan veszik ki magukat, de csak sugár alaku hölgyeken. A hosszu dereku, férfias szabásu kabátka, világos szinü angol posztóból, lassanként letünik a láthatárról, habár rendkivül elegáns öltözetnek mondható.

Bizonyosnak mondják, hogy az idén Párisban kizárólag pluche boákat, karmantyukat és gallérokat fognak viselni, a sokszor emlegetett orosz eredetü szőrmék helyett. Ugy látszik, mintha a franczia az orosz barátságot — legalább a divatban — kissé megunták volna. Egyébiránt nem lehetetlen, hogy a méreg drága czoboly, nyest, kék róka s több efféle prémek helyett más valami kerül elő, mert, habár folytonosan változtatott formákban, a dolog mindig ugyanaz maradt.

A késő ősz utolsó napjaiban itt-ott nagy virágu foulard kelméből készült utczai toiletteket láttam. Megvallom, hogy a szövet tarkasága, mely nyáron vagy késő tavaszszal megjárja, október elején már nincs egészen helyén. Az ide mellékelt képből láthatod, hogy kifogásom helyes, mert a fekete bársony öv és derék-díszítés daczára, a nagy virág-csokrokat mutató szoknya a ruha helyes szabásának jó benyomását rontja.

Majd elfelejtettem fölemliteni egy közelebb látott otthoni ruhát, mely oly csinos és egyszerü izléssel készült. A kelme egyszerü Crêpe de Chine, halvány sárgás, fehérbe ütő színnel. Hosszu derék, melyet faklis öv nélkül gondolni sem lehetne. Az egész ruha előkelő egyszerüsége mellett oly szép, hogy akár a szalonban is beválna, ha véletlenül nem reggeli pongyolának, hanem másképp neveznék. Ennél aztán természetesen sokkal fényesebbek az estélyi ruhák. Halaványzöld, nehéz bengaline, végtelen hosszú uszállyal és nyitott derékkal. Itt aztán selyem, bársony, csipke, arany himzés, egy szóval minden, a mi csak a ruha díszitéséhez összhangzásba hozható, pazar bőkezűséggel alkalmazva van.

UTCZAI RUHA BENGALINEBÓL, ELŐL NYITOTT KABÁTKÁVAL.

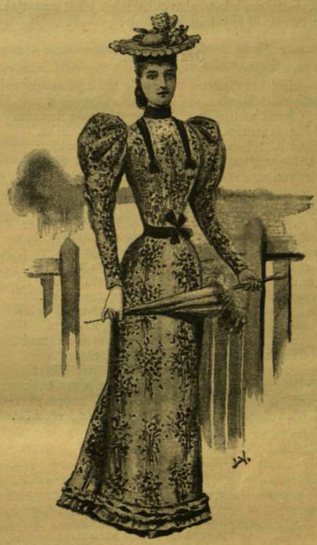

UTCZAI RUHA LYONI FOULARDBÓL.

Berlin melletti tempelhofi síkon felállított s nagyszerüen feldiszitett távoszlophoz, a sok ezer ember, továbbá a berlini helyőrség valamennyi tisztjei oly egetverő «hurrah» és «hoch» kiáltásokkal fogadták, mintha legalább is egy hadsereg élén győztes csatákat vivott volna. A jámbor berliniek, kik *Hadik* és *Nádasdy* ideje óta nem igen láttak magyar huszárt lóháton, rögtön felismerték a különbséget tulajdon nehézkes huszárjaik és a madárhusú *Miklós* közt, ki úgy ült «Marcsá»-ján, mintha valami sétalovaglásról tért volna haza.

Midőn aztán *Miklós*, lováról lepattanva, mielőtt a német bajtársakkal kezet fogott volna, legelőször is megcsókolta «Marcsa» homlokát, a közönség lelkesedése határt nem ismert.

A Bécsbe érkezett távirati értesitések szerint, az első német lovast, *Frigyes Lipót* porosz királyi herczeget, októberi 4-én délutáni 4 órára várták a Florisdorfon kivül felállított osztrák-magyar távoszlophoz. Ámde a herczeg lova az utolsó kilométernél a szolgálatot megtagadta, s a herczeg morfium-befecskendezésekkel volt kénytelen «Taurus» nevü telivér paripája erejét felvillanyozni. Mindezek daczára csak 7 óra 45 perczkor érkezett be, utána három lóhosszszal segédje, *Heyl* hadnagy, kinek paripája sokkal jobb kondicziót mutatott, mint a hires «Taurus».

Magától értetődik, hogy a lovasok fogadtatása Florisdorfban ép oly szivélyes volt, mint Berlinben. *Frigyes Lipót* herczeg, kire a számára Bécsből küldött udvari fogat várt, mindenek előtt igazolványát mutatta be a távlovaglási bizottság tagjainak, s rekordjának beigtatását kérte, mire aztán, mint a császár vendége, a

Ő FELSÉGE ÁLTAL AZ ELSŐ NÉMET LOVASNAK FÖLAJÁNLOTT EMLÉKTÁRGY.

Alice.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Költemények. *Irta Révi Nándor. Debreczen 1892.* Ha valaki ezt a kötetet az elején kezdi s versről-versre sorban el akarja olvasni, könnyen meglehet, hogy már a negyedik-ötödik versnél leteszi s kimondja fölötte a kedvezőtlen ítéletet; mert a véletlen, vagy jobban mondva a szerzőnek nem épen tapintatos rendező keze csupa középszerű verset helyezett a kötet elejére. Pedig a túlsziguru ítéletet Révi Nándor nem érdemli meg; verseiben elég lendületes költői nyelvet s meglehetős formaérzékre való könnyedséget találunk s helylyel-közzel az értékesebb költői tulajdonságok is megcsillannak. Szerző ugyan még távol áll tőle, hogy megállapodott, kiforrott tehetséggnek tarthatnók s mint a kezdőkkel rendesen történni szokott, gyakran egészen az előkép hatása alatt áll (pl. az «Ábránd és álom» s a «Vallomás» czímű versek, Heine «Nordsee» cziklusának utánzatai s az «Éjjel» czímű kis dal is egészen Heine nyomán készült); de azért általában reményekre jogosító tehetség s sikerültebb versei pl. «Úrközben» (bár kissé az is emlékeztet Petőfi «Füstbe ment terv» czímű versére), «Leszel-e az én kis feleségem», «Ősz utolján», «A czél felé» stb. a hivatottságnak kétségbevonhatatlan jeleit mutatják. Mutatványúl egyet itt közölünk:

Osz utolján.

Messziről süt a nap, S míg így a jelennek
Messziről világol, Rémít rideg képe,
Nem fakad melegség Visszatér még hozzám
Hideg sugarából; Szebb idők emléke,
Tőlem is, tőlem is Virágot is látok,
A boldogság napja Dalt is hallok újra, —
Mért van olyan távol?... De már annak vége.

Elpihent az élet Örömem is elszállt
Az egész vidéken; A ragyogó nyárral,
Csak a fergeteg zúg, Virágos mezőben
Már csak az van ébren, Mulató sugárral.
Ajka fagyos csókját Szerelmem is elhalt,
A mint rám lehelli: Ez a szívem fáján
Szívemen is érzem!... Csattogó madárdal.

A beteg föld felett A ragyogó nyárra
Szürke felhők járnak, Bús, ködös ősz támadt,
Selyemtakarói A rövid örömre
Fenn az ég boltjának, Hosszú, sötét bánat,
Mintha csak, mintha csak Lelkemen a multnak
Lelkemnek borongó Visszanéző napja
Felhői volnának!... Vet félelmes árnyat...

Hej, ha az a kis lány
Mostan erre járna
S ránézne a bútól
Halovány orczámra,
Kőnél keményebbnek
Mondanám a szívét,
Hogyha meg nem szánna.

«Felleges ég» czím alatt egy kötet költeményre hirdet előfizetést Giczei *Diószeghy Mór*, kit nehány költeménye után lapunk olvasóközönsége is ösmer. A kötet előfizetési ára fűzve 1 frt, díszkötésben 2 frt. Az előfizetési pénzek vagy megrendelések f. évi november 1-ig szerző nevére Ér-Kávásra (Szilágymegye) küldendők. Előfizetéseket, megrendeléseket elfogad még a «Szilágy» szerkesztősége Zilahon, a «Szilágy-Somlyó» szerkesztősége Szilágy-Somlyón és a «Nagy-Károly és Vidéke» szerkesztősége Nagy-Károlyban.

«A dualizmus. *Története, közjogi értelme és nemzeti törekvéseink.»* E czím alatt terjedelmes politikai tanulmány hagyta el a sajtót *Beksics* Gusztáv képviselőtől, az Athenaeum kiadásában. A szerző, ki mint hirlapiró és mint röpiratok szerzője, gyakran hozzá szól a politikai kérdésekhez, ezuttal azt vitatja, hogy a dualizmus, vagyis az 1867-iki kiegyezés csorbította-e Magyarország államiságát. Fejtegeti a régibb államjogi viszonyokat, a kiegyezési törvény létrejövetelének körülményeit, a király és a nemzet jogviszonyát s végre a nemzeti feladatokat, melyeket a dualizmus alapján kell megoldanunk. Széleskörü ismerettel világit meg sok részletet, birál, czáfol elterjedt téves nézeteket s e szempontból műve kiválóan aktuális érdekü is, mert az általa tárgyalt kérdések: delegáczió, hadügy, honvédség, nemzeti kir. udvartartás, nemzetiségek, hibás közjogi elnevezések stb. szerepelnek a publiczisztikai és országgyülési vitákban. A könyv ára 2 frt 40 kr.

Magyar írók élete és munkái, id. Szinnyei József nagy életrajzi lexikonából a 15-ik füzet hagyta el a sajtót. E füzet maga 250 életrajzot közöl a *D* betűből, a nevesebb íróknak munkái jegyzékét is. A példás gonddal szerkesztett vállalat eddigi füzetei 3958 iróval ismertetnek meg, köztük sok száz olyannal, kiknek működését csak könyvtárak unikumjai őrzik, de a kiknek életkörülményeiről a lelkiismeretes szerkesztő kifürkészte az utbaigazító adatokat. A munka Horanyánszky Viktor kiadásában jelenik meg, s ára egy füzetnek 50 kr.

«Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben» nagy néprajzi vállalatnak legujabb, 166-ik füzete a *Magyarországot* ismertető résznek III. kötetéből a 12-ik füzet. Csaknem egészen a magyar szinészet ismertetése foglalja el *Paulay* Ede tollából, ki szinmüvészetünk százados történetének viszontagságairól, a jelesekről, a nemzeti szinház alapításáról és jelenéről, valamint a vidéki szinészet elterjedéséről, nyujt tömör ismertetést.

Az érdekes közleményt, mely az előbbi füzetben kezdődött, számos érdekes arczkép illusztrálja: Kántorné (egykoru metszet után R. Hirsch Nellitól), Megyeri Károly, id. Lendvay Márton (Barabás Miklós rajza után), Lendvayné (egykoru festmény után Cserna Károlytól), Bartha János (az orsz. képtárban levő festmény után Cserna Károlytól), Egressy Gábor (Roskovics Ignácztól), Szentpétery Zsigmond (egykoru metszet után Csernától). Jókainé (Barabás rajza után), Schodelné, (Barabás festménye után Csernától), Hollósy Kornélia (Barabás festménye után Csernától). A czikket csinos záró-kép rekeszti be Roskovicstól, s ugyancsak ő rajzolt jellemző kezdőképet *Bartalus* Istvánnak e füzet végén «A *Magyar Paedagogia*», a paedagogiai társaság folyóirata (szerkeszti Csengeri János) októberi füzetében Waldapfel János, Dóczi Imre, Felméri Lajos, Böngérfi-Kárpáti, Márki Sándor, Gyulay Béla és Finácsy Ernő tollából közöl tanügyi fejtegetéseket. — A «*Petőfi-muzeum*» új füzete is számos érdekes közleményt szolgáltat a Petőfi-kultuszhoz, egyes költemények történetéről, idegen nyelvre fordításáról, egykori birálatokról, Petőfire való vonatkozásokról. — Az «*Akadémiai értesitő*» októberi füzete közli az akadémia pályakérdéseit 1831-től 1892-ig, első közleményében a nyelvészeti és széptudományi kérdéseket sorolván föl. A következő czikk az akademikusok működését adja elő 1849—50-ben, a «szombati kör»-ben, hol tudományos fejtegetésekkel töltek az időt. Aztán kivonatok olvashatók akadémiai felolvasásokból, ezeket az akadémiára vonatkozó nagy közlemények követik.

A Történelmi tár, a történelmi társulat és tud. akadémia évnegyedes folyóiratának október-decemberi füzete számos történeti kutfői közleménynyel jelent meg. Szilágyi Sándor befejezi «Ujabb pótlék Szamosköz történeti följegyzéseihez» czimü adatait. Wibling Pál folytatja a Magyarországot érdeklő okiratok közlésését a svéd levéltárakból. Beke A. «Az erdélyi káptalani levéltár Gyulafehérvárt» czímen a második közleményt adja. Barabás Samu az Erdély történetére vonatkozó regeszták összeállítását fejezi be. Szádeczky Lajos, Szerémi Jakab Elek adtak még közleményeket e kötetbe, melynek ára 1 frt 30 kr.

Miklós Aladár főhadnagy megérkezése Berlinbe.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR ÉS NÉMET KATONATISZTEK VERSENYLOVAGLÁSA BERLIN ÉS BÉCS KÖZÖTT.

magyar zenéről» kezdődő czikkéhez. Szinművészetünk jelesei itt közölt arczképének becsét a művészeti kivitel mellett az is emeli, hogy mindenik a fennmaradt leghitelesebb emlékek után készült. A füzet ára 30 kr. s a Révai-testvérek bizományában rendelhető meg.

Goldoni és Alfieri, két tanulmány, írta dr. *Radó* Antal, az olasz irodalom buzgó és hivatott ismertetője, ki ezuttal az olasz színműirodalom két kitünőségével Carlo Goldoni vígjátékíróval, és Alfierivel, Olaszország legnagyobb tragédia-költőjével ismertet meg. Mind kettő a mult században élt. Radó egyes műveikkel is foglalkozik, s Goldonitól bővebb mutatványokat is közöl.

Az egyéniség filozófiája czímű munkára hirdet előfizetést *Palágyi* Menyhért, kit széptani dolgozatairól ismer a közönség.

Felhivásában ezeket mondja: «Elhatároztam, hogy lelkemben tért adok mindama kételyeknek, melyek az emberi elme örök gyötrelmét okozzák és nem nyugszom mindaddig, *míg* hitemet saját erőmből ki nem vívtam. Ép a legbensőbb gondolati vívódást tárom fel könyvemben és ez az oka annak, hogy nem állhatok elé befejezett rendszerrel, hanem csak olyannal, mely az olvasó szemeláttára nevekedik és száz úton vezet ugyanazon egy központi gondolat felé.» A munka januárban jelenik meg s 2 frtjával rendelhető meg szerzőnél, Budapest, József-körut 71. sz. a.

Folyóiratok. A *Századok*, a történelmi társulat közleményének októberi számában Thury József pedig egy török historikusról folytatja érdekes ismertetését «Pecsevi viszonya a magyar történetiráshoz» czím alatt. Berzeviczy Edmund és Meltzl Oszkár czikkein kivül, történelmi munkák ismertetése s apróbb közlemények egészitik ki a füzetet. — A

Új zenemüvek. *Rózsavölgyi és társánál* közelebb a következő új zeneművek jelentek meg: «A magyar dalok és népdalok» czímü cziklustól egy új füzet, két dallal báró Bánffy Györgytől és Berényi Lajostól, ára 50 kr; «Mädchenlied» ára 60 kr és «Wieglied» ára 60 kr; e két utóbbi Strelezki Antaltól.

A népszinházban október 14-ikén «*Fanchon asszony leánya*» czímen új franczia operettet mutattak be, s vele egy új primadonnát, még pedig mind a kettőt tetszés közt. Az operette szerzője Varney, ki könnyű és finom zenét irt, fülbemászó dalokkal; a primadonna pedig *Kúry* Klára, k. a., ki a kolozsvári szinháznál kezdte pályáját, melyre bő adománynyal, csengő tiszta hanggal, s nagy elevenséggü természettel bir.

Az operette meséje ez: Fanchon asszonynak, a hires énekesnőnek leánya Javotte (Kúry Klára) és Jaquot (Vidor) gyermekkoruktól szeretik egymást. Grenouillott, Jaquot zsugori édesatyja azonban megtudja, hogy Javotte anyjától nem örökölt mást, csupán egy hangszert, holott híre járt, hogy Fanchon asszony leányára szép örökség vár. Az apa ellenzi fia házasságát, s Javotte elhatározza, hogy a miként egykor édesanyja, ő is dallal szerzi meg a pénzt, mely egyetlen akadálya, hogy Jaquothoz nőül mehessen. Javotte-ra, a csinos savoyard leányra szemet vetett Bellevoine, (Solymosi) az erényes közjegyző, a kinek neje Hermin (Komáromi Mariska) titokban zeneleczéket vesz Zephyrin (Szirmay) zeneművésztől. Az operettnek három felvonása, mulatságos, sokszor kaczagtató jelenetekben mutatja, minő furfanggal igyekszik magának meghódítani Bellevoine Javottot és Zephyrin, a közjegyző nejét, Hermint. A mese vége az, hogy St. Florent lovag, a

kit Fanchon asszony Amerikában megbízott azzal, hogy leányának harminczezer frankot adjon át, de a ki a rábizott pénzt elkártyázta, megszerzi az elsikkasztott összeget, s Fanchon asszony leánya nőül megy Jaquothoz.

Az előadás a legjobbak közül való. Kúry Klára k. a. dalolva és táncolva játszotta végig hálás szerepét, s a közönség többször tapsolta. A fiatal énekesnő ez esto egész kedvenczévé lett a népszinház közönségének. Komáromi Mariska k. a. egy kaczér asszonyt személyesített ügyesen és kifogástalan énekkel. Solymosi, Vidor, Szirmai, Ujvári részére is kijutott a tapsból.

A Petőfi-társaság jutalomtételei. Kivántatik *rövidebb verses elbeszélés*. Jutalma 50 arany. Benyujtási határideje 1893. február 15-dike. — Kivántatik *egy elbeszélés (novella) szépprózában*. Jutalma 50 arany. Benyujtásának határideje 1893. február 15-dike. A pályaművek lepecsételt levél kiséretében a határidőig a társaság titkári hivatalába (Budapest, IV. Bástya-utcza 11. sz.) küldendők. Mindkét pályadijat csak olyan munkák kaphatják meg, melyek irodalmi színvonalon állanak.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia okt. 17-iki ülésén *Than* Károly elnökölt, és szaktudományi előadások voltak napirenden: *Gothard* Jenőtől csillagászati, dr. *Bittó* Bélától (vendég) vegyészeti, *Vályi* Gyulától mathematikai, *Korda* Dezsőtől (vendég) elektrotekhnikai értekezések; *Than* Károly szintén vegytani fejtegetést adott elő.

Általános érdekü volt *Hőgyes* Endre tanár jelentése *a budapesti Pasteur-intézetről*, feltüntetvén két év alatti működését s az eredményeket, melyeket a veszettség elleni beoltásokkal ért el. Az eredmény örvendetes, a Pasteur-féle beoltásokban csakugyan megkapta az emberiség a gyógyító szert egy borzasztó betegség ellen. A budapesti intézetet az első évben 701, a másodikban 540 egyén kereste fel. Ezek közül az első évben egy betegen a védoltás alatt, 19 betegen pedig annak befejezése után, a második évben gyógyitottak közül szintén egyen a védoltás alatt, héten pedig az után tört ki a baj. Az első évben a 701 közül 8, a másodikban az 540 beteg közül 3 halt el veszettségben, vagyis a két év halálozási átlaga 0·88% volt, ugy hogy a budapesti intézet már is majdnem olyan eredményt ért el, mint a párisi Pasteur-intézet. A gyógyitás tekintetében egyébiránt az a tapasztalat, hogy különösen a fej-, arcz- és nyaksebeknél sürgős a védőoltások megkezdése, s eredmény azoknál nem mutatkozik, kik elkésve érkeznek az intézetbe. Az intézetet külföldiek is vették igénybe, még pedig az első évben 20, a másodikban 22. Högyes tanár vizsgálat tárgyává tette azt is, milyen volt az első évben a halálozás aránya a védőoltásban részesültek és azok közt, a kik védőoltásokra nem jelentkeztek. A hatóságoktól kapott hivatalos értesítéseinek és a Pasteur-intézet adatainak egybevetéséből arra az eredményre jutott, hogy mig a beoltottak közül *csak 1·19%*, addig azok közül, a kik későn, vagy egyáltalán nem vették igénybe a védőoltást, 26·8% halt el veszettségben.

Osztrák-magyar és német tisztek találkozása útközben.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR ÉS NÉMET KATONATISZTEK VERSENYLOVAGLÁSA BERLIN ÉS BÉCS KÖZÖTT.

határozták, hogy hozzájárulásra kérik föl az összes tudományos intézeteket, a kormányt, a megyéket, stb. A Jókai-ünnep májusban lesz.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A debreczeni egyetem. Debreczen város közgyülése *kétszázezer forintot* szavazott meg a ref. főiskola egyetemmé fejlesztésére, és pedig két jogi és két bölcsészeti tanszék fölállitására. Egyhangu lelkesedéssel hozták a határozatot. Az alapitványt 1895-ben a millenium emlékére egyszerre fizetik ki a főiskolának.

A pápai ref. főiskola áthelyezése Komáromba. Általános mozgalom indult meg, még pedig illetékes tényezők közreműködésével, hogy a pápai ref. főiskolát Komáromba tegyék át. Komárom város közgyülése 10,000 frt segélyt szavazott meg. A megyegyülésen 30,000 frtnyi segélyt javasolt e czélra az állandó választmány. Komáromban annyira lelkesednek az áthelyezés eszméjeért, hogy gyüjtést indítottak az iskola javára. Komárom városa évi 1400 frt rendes szubvencziót is biztosit az iskolának.

MI UJSÁG?

A képviselőház és delegáczió egyszerre dolgozik. A mint a t. ház ülései véget érnek, megkezdődik a t. ház országos bizottságának ülése. A szónokok, a kik az imént Hentzi generális Pestet bombáztató emlékeivel voltak eltelve, egy rövid ugrással — a képviselőházból a múzeumba nem is több egy ugrásnál — áttérnek a füst nélküli puskaporra. A delegációk sietnek, az osztrákokat üzi a kholera, s a magyarok kollegiálitással egyengetik az utat. Sokkal érdekesebb most a képviselőház, mert a delegáczió egészen csöndes. A közös külügyminiszter megkapta a bizalmi nyilatkozatot, most már sokan gr. Szapáry miniszterelnöknek is szeretnék kijuttatni a magáét. A boldogtalan emlékü Hentzi generálisnak nincs nyugta sírjában, azért akarnának budai szobrára rátenni olyan koszorut, a melyen rajta legyen: «Nyugodjék békével.» Ugy gondolkoztak, hogy ez nagyon szép cselekedet és óhajtás volna épen akkor, mikor egy pár száz lépésnyire attól a helytől a honvédek emlékszobrát állitják föl, a kik elfoglalták Hentzitől Budavárát. November 2-ikára van kitüzve az ünnepély. Kivonulnak a közös hadsereg csapatjai is és sorlövéssel üdvözlik a honvédek szobrát. Hg. Lobkovitz hadtestparancsnok is ott lesz tábornoki kisérettel, és megkoszoruzza a honvédszobrot. Aztán átmennek a Szent-György-térre, s ott a szoborbizottság elnöke, Iványa Imre volt honvéd ezredes tesz koszorut Hentzi és társai szobrára: «Nyugodjék békével.» De a mig delegációban Kálnoky külügyminiszter oly meggyőzőleg tudott biztositani mindenkit, hogy a békét semmi sem fenyegeti, a képviselőházban egyszerre felfordult minden. Az országgyülés is kapott meghivót a november 2-iki szobor-leleplezésre. Az ellenzék nem akarja megkoszoruzni Hentzi szobrát, s ellenzéki lapokban mindennap vezérczikk jelenik meg e terv ellen. Régi honvédek nyilatkoznak, honvéd-egyesületek gyülésoznak. A házban az ellenzéki szónokok egész legiója száll síkra az ünnepély ily módon való rendezése ellen. Október 18-ikán indult meg a vita, hogy elfogadja-é a ház a meghivót. Még most is tart, tüzes szónoklatokkal, heves támadásokkal. A képviselőház megint izgalom szinhelye.

* **Olvasóink figyelmébe** ajánljuk a «Franklin-Társulat»-nak, mai számunkhoz mellékelt, kivonatos könyvjegyzékét, **leszállított árú teljesen új könyvekről.**

Az új pénz a király előtt. Ő felsége e hó 17-ikén *Wekerle* pénzügyminisztert külön kihallgatáson fogadta és ez alkalommal átvette tőle az első magyar 20 koronásokat. A király nagyon megdicsérte az érmek külsejét és a veretés munkáját. A hét folyamán elkészülnek ezen Ferencz-József-aranyok első 50,000 darabjának veretésével.

Károly Lajos főherczeg balesete. Károly Lajos főherczeget és nejét, Mária Terézia főherczegnőt e hó 17-ikén Bécs-Ujhelyen oly baleset érte, mely sulyos következményeket vonhatott volna magára. Kocsijuk, mely Siebensteinból jött, a Neukirchener uton ment keresztül, hol a kocsis belehajtott egy gödörbe. A kocsi felfordult, de a főherczegi párnak szerencsére semmi baja sem történt. A kocsis megsérült.

A «Főthi dal» jubileuma. Október 19-ikén szép ünneppel ülték meg *Főthon* az ötven év előtti szüret emlékét, mikor Fáy András szőlőjében Vörösmarty elszavalta «Főthi dalát.»

Az ünnepély délelőtt 10 órakor a községházánál kezdődött, díszgyülléssel, melyen *Rudnyánszky* László tiszteletbeli főszolgabíró elnökölt. *Tanács* József plébános tartott ünnepi beszédet, melynek végeztével ünnepélyesen leleplezték Vörösmarty Mihály arczképét, melyet Linek Lajos festett s adományozott a községnek. Az ünnepély rendező bizottság elnöke, dr. *Mátrai* Ernő bemutatta a gyüjtések eredményéről, 400 koronáról szóló alapító levelet, melynek kamatjaiból évenkint iskolás gyermekek kapnak jutalmat. Ezután a községi képviselő testület indítványára a község főbb utczáit Vörösmarty, Deák, Kossuth, Garay, gróf Károlyi, Czuczor, Kemény, Ligety és Ferenczi utczáknak nevezték el. A gyülés után Fóth egész lakossága kivonult Fáy András egykori szőllejébe, hol dr. *Mátrai* Ernő ünnepi beszédet tartott, Szabó Károly református lelkész pedig elszavalta a fóthi dalt. A dalárda által előadott hazafias dalok elhangzása után az ünneplő közönség Garay egykori házához vonult s az ott levő emléktáblát megkoszoruzta. Végül 300 terítékü dizslakoma volt. Az ünnepélyre *Vaszary* Kolos herczegprimás, ki tanár korában egy ideig Fóthon nyaralt és *Császka* György kalocsai érsek, ki nagy tiszteló a «Fóthi dal» költőjének, szép koszorúkat küldtek. A herczegprimás babérkoszorujának nemzeti és kék-fehér (primási-szín) szalagján a következő felirás olvasható: «Vörösmarty Mihály emlékének, Vaszary Kolos herczegprimás.» A kalocsai érsek mirtus cser-koszorujának széles nemzeti szinü szalagjára ez van irva: «A legnemzetibb magyar költőnek, Vörösmarty Mihály emlékének, Császka György, kalocsai érsek.» Ezenkivül a két főpap hazafias szellemü levelet is küldött, melyben kiegyeletes szavakkal emlékeznek meg a «Szózat» költőjéről.

A fóthi jubileum alkalmából mai számunkban erre vonatkozó három képet közlünk, kettő a helyszinén készült rajzok után tünteti föl azon helyeket, a hol a «Fóthi dal» megirásának eszméje fölmerült s azt a másik egyszerű épületet, a mely előtt Vörösmarty baráti körben először bemutatta; a harmadik kép magát azt a jelenetet tünteti föl, midőn a költő a «Fóthi dalt» elszavalja. E rajzot Linek Lajos Fóthon lakó festőművészünk egykoruak előadása után és régi rajzok felhasználásával készítette. Vörösmarty székéről fölállva olvasta föl barátainak új szerzeményét, vele szemben Deák Ferencz ült, a két Csapó leány: Etelka (a Petőfi Etelkája) és Mariska, a későbbi Wachott Sándorné közt, ki e jelenetet emlékirataiban részletesen leírta, mellette Meszlényi Irén állt. Az asztalfőn Kossuth Lajos neje, s mellette Kossuth foglalt helyet, velök szemben az ételenes oldalon Bugát, Bajza, Fáy egészíték ki a társaságot.

Baross szobra. A Barossnak emelendő szobor érdekében alakult fővárosi bizottság a gyüjtésre vonatkozólag abban állapodott meg, hogy a kereskedelmi és iparkamrák saját területeiken szervezzék a mozgalmat és ezzel kapcsolatosan a gyüjtést is városonkint, tagjaik utján és a városi hirlapok révén. Ellenben a központi bizottság saját hatáskörében fölhivja az egyházi, politikai hatóságokat, hivatalokat, egyesületeket, hogy a szobor javára gyüjtsenek. *Vaszary* Kolos herczegprimás elfogadta a szobor védnökségét. Ezzel a mozgalom oly irányunak igérkezik, hogy a lehető legrövidebb idő alatt képes lesz nagy arányu szobrot emelni Barossnak. A százas bizottságba legújabban belépett Tisza Kálmán volt miniszterelnök is.

A felhivást *Jókai* már elkészítette, s így hangzik: «Érczszobrot annak, a ki életében is ércz volt. Mintája az igaz férfinak, a hazafiunak, a kormányférfiunak. Kinek alkotásait hirdeti vas és arany. A ki Magyarországot önmagához közel hozta. A ki a honi ipart és kereskedelmet a saját piedesztáljára állította. A ki vaskaput tört Dunánknak, aranykaput épített Fiuméknak. Baross Gábor szobra legyen az utókor előtt látható jelvénye a munka megdicsőitésének. A nép filléreiből gyüljön össze az érczтömeg, mely szobrát alkotni fogja. A hatalmas alak, ki életében mint Atlasz hordozta vállán hazáját, hordozza azt az érczszobor alakjában az idők végtelenjéig». A felhivást október 30-án küldik szét.

A bécsi udvari levéltár. A magyar delegáczió külügyi bizottságában *Falk* Miksa kifejezést adott annak a kivánságának, hogy az udvari levéltár tisztviselői közt a magyar elem megfelelőn legyen képviselve. A tizenöt tisztviselő közül csak kettő magyar, pedig a levéltár 41,000 frtnyi költségéhez Magyarország 14,000 frttal járul. A delegáczió már régen sürget egy magyar aligazgatót, de a tavaszszal ismét nem magyart neveztek ki aligazgatónak. Méltányos tehát egy egészen uj, *második aligazgatói állás* szervezése magyar ember számára, esetleg a hivatalban levő udv. levéltárnok előléptetése. Gróf *Kálnoky* Gusztáv külügyminiszter, mint az uralkodóház miniszterе, meg is igérte, hogy uj, második aligazgatói állást szervez és azt magyar emberrel tölti be, mihelyt arra alkalmas embert hoznak javaslatba.

Villamos bérkocsi Budapesten. Nagy feltünést okozott e hó 19-én délután a főváros utczáin egy sajátságos alaku kocsi, melyben Gerlóczy polgármester ült. Háromkerekü, kétüléses kocsi ez, melynek ülése alatt egy szekrényben van elhelyezve a villamos motor s egy szerkezet segélyével a kerekeket mozgásba lehet hozni. A csinos alkotásu, egyfogatu bérkocsihoz hasonló kocsi a leggyorsabb menetben haladt végig az utczákon s könnyen kerülte el a kocsikat, sőt a gyalogjárókat is. Az érdekes találmányt Gerlóczy polgármester, a járványbizottság elnöke használta először, midőn a külteleken járva, a járványbizottság határozatainak végrehajtását ellenőrizte.

A kholera immár három hét óta foglalt fészket magának a fővárosban. Nem terjed, nem lett fenyegetőbb, de mulni sem akar. Mindennap megvan a 20—25 betege, és 12—15 halottja. Most is a szegények közül szedi áldozatait. Egyik nap ugy tetszik, hogy csökken, másik nap azonban megint nő nehánynyal az esetek száma. A hideg eső, mely e hó 20-ikán köszöntött be, valószinüleg ismét emelni fogja a betegedéseket. De az a körülmény, hogy a járvány három hét alatt nem bírt erőre kapni, alapos reményt nyujt, hogy a hideg idő beálltával el is lehet fojtani. A vidéken szintén szaporodnak a kholera-esetek, de csak is szórványosan. *Szegeden*, a hol legtöbb eset fordult elő, az utolsó napokban nem betegedett meg senki. Budapesten sok szegény család nagyon érzi a kholerát, mert keresetük megcsappant, vagy egyáltalán semmit sem kereshetnek, mint például a házalók. Ugy ezek, mint az elhaltak hátramaradottjai részére gyüjtéseket indítottak, s *Abdul Hamid* szultán mindjárt az elsők közt volt, a ki a török főkonzul utján 100 török fontot (1082 frt) juttatott a főpolgármester kezébe.

HALÁLOZÁSOK.

Besze János, volt országgyülési képviselő, az 1848-iki nemzetőrök orsz. főparancsnoka, Budapest és Debreczen díszpolgára, a fönnállott pénzügyi legfőbb törvényszék volt elnöke, élete 82-dik évében, e hó 16-án, Aradon meghalt. A szabadságharczban jelentékeny szerepet vitt, s mint népszónok, nagy hirnévnek örvendett. Az országgyülésen már 1848-ban felszólalt a zsidók egyenjogusitása mellett. A hatvanas években ismét képviselő volt, és minden jelentékenyebb kérdésben felszólalt. Később a pénzügyi legfőbb törvényszék elnökévé nevezték ki. Irt sok röpiratot, elbeszéléseket. Szegényen halt el Aradon, lemondván jelentékeny nyugdijáról, mikor az ország pénzügyei zavartak voltak. Közrészvét mellett temették el.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Árkosi Dénes, ravai unitárius nyug. esperes-lelkész, 78 éves. — Dorner Mihály, a Rába-szabályozó-társulat alapos képzettségü mérnöke, 40 éves, Győrben. — Stahl Ede, a nevelésügy érdemes munkása, az első kisdedóvó vezető Debreczenben, hol harmincz évig fáradozott e téren, 54 éves korában. — Farkas Gedeon, nyugalm. járásbiró, 68 éves, Szentesen; nagy család gyászolja. — Eöry Béla, nyug. honvédőrnagy, 1848—49-iki honvédtiszt, 67 éves, Erzsébetvárosban. — Id. Vass Zsigmond, kolozsvári előkelő polgár, 1848—49-iki honvéd, 66 éves, Kolozsvártt. — Fleischhaker Ferencz, az arad-csanádi vasutak könyvvezetője, az aradi sportkörök kedvelt tagja, Aradon, 31 éves. — Hegyeshalmi Fischer István, győr- és sopronmegyei nagybirtokos, Györgyházán. — Frölich Pál, közbecsülésben álló polgár, Nagyváradon, 65-dik évében. — Ostyk Narbutt Ferecz, nyug. osztr. magy. államvasuti főmérnök, 51-ik évében, Tornóczon. — Mayer Ferencz, nyug. hajós-kapitány, 59-ik évében, Budapesten. — Nagy Sándor, birtokos és 1848/9-diki agg honvéd, Klapka tábornok jó barátja s Klapka volt titkárának atyja, Kecskeméten, élete 74-dik évében. — Dunkel Vilmos, kassai gyáros városi képviselő, az osztrák-magyar bank cenzora, a kereskedelmi és iparkamara tagja, 45 éves. — Olajos Pál, a gesztelyi ev. ref. egyház lelkésze. — Pálffy Imre, becskereki ügyvéd. — Zoltán József, bölcsészethallgató, ki szépirodalmi lapokban irodalmi dolgozatokkal is kezdett föllépni, e napokban ifjan meghalt, Budapesten. — Abeles Viktor, ismert talmudtudós, Budapesten, 82-ik évében. — Grünberger Áron, a nagymihályi orthodox zsidó hitközség rabbija, 80 éves korában. A felvidéki rabbik a legelső talmudtudósnak ismerték el. Temetésére ezrével gyültek össze tisztelői messze földről. — Hennicke Gyula, porosz királyi építőmester, kinek tervei szerint és vezetése alatt épült a budapesti közvágóhid, Konstanzban. Berlinben is számos középületet emelt, köztük a Lessing-szinházat.

Id. Bohus Pálné, szül. Jalsovitzky Jusztin, 67 éves, Tisza-Földváron, s nagy kiterjedésü rokonság gyászolja. — Warhanek Hugóné, szül. Jászfy Berta, régebben az aradi müvelt társaság kedvelt tagja, Baraczkán, 44-dik évében. — Divald Gyuláné, szül. Juchó Mária, nyug. kir. számvevőségi főnök neje, Lugoson, 69 éves. — Erlényi Lajosné, szül. Markoth Mária, földhitelintézeti előadó neje, 56-ik évében, Budapesten. — Csatáry Ágostné, szül. Schmidt Erzsébet, Eperjesen, 29 éves korában; ugyanott Dessewffy Albertné, szül. Ganczaugh Klementina, 78 éves. — Kozalevszky Irma, dr. Kozalevszky Rezső zsarnóczai orvos leánya, 22 éves korában. — Szigeti Lajosné, szül. Hász Lujza, 74 éves, Kisjenőn. — Özv. Tolvay Jánosné, szül. Lossonczy Borbála, 80-ik évében, Budapesten. — Özv. Flatt Endréné, szül. Sopron Sarolta, Ujvidéken, élete 72-dik évében.

Szerkesztői mondanivalók.

Hajnali riadó. (Herwegh.) Az eredetivel való összehasonlításból arról győződtünk meg, hogy e fordítás sok simitást igényel, mielőtt közölhetnők; különösen az erőszakolt kifejezéseket kellene kijavitani, pl. ezt a sort:

Schon schwingt er sich auf der Sonnenball,

így fordítja:

Ez már száll sugarán.

A fordítás nemcsak hogy az eredeti értelmét nem adja vissza, hanem magában véve is értelmetlen. Pedig ilyen erőltetett hely nemcsak egy van a fordításban. Beranger versét — Les étoiles, qui filens — többen lefordították már és pedig jobban. Herweghnek «A hegyen» czimü költeményét nem hasonlíthattuk össze az eredetivel s így határozott itéletet nem mondhatunk róla, ellenben Lenaunak «A csárdában» czimü verse annyira gyengén van fordítva, hogy még az eredeti halvány másolata gyanánt sem fogadhatjuk el. Milyen hatalmas képpel végződik az eredeti! Midőn megjön a tavasz, az olvadó jég és hó alól egyszerre kilátszanak az elhullt lengyel szabadsághősök sirjai, melyek a világ gyalázatát képezik:

«Rasch aus Schnee und Eis hervor
Werden dann die Gräber tauchen;
Aus den Gräbern wird empor
Himmelwärts die Schande rauchen,
Und dem schwarzen Rauch der Schmach
Sprüht der Rache Flamme nach.»

Mennyire ki van ez forgatva a fordításban:

Es felnyúl sok sírhalom
Hófuvaton át a jégben,
És gyalázat át havon
Fel magasra száll a légben;
Száll a szégyen füstje még —
Ám a bosszú lángja ég!

Ily feltételesen nem lehet megoldani a műfordító komoly feladatát.

Esti szélben. Múlt s jelen. Jertek elő. Viszontlátás. Madárka. Ideje, a mit ezekkel a versekkel vesződve eltöltött: elveszett idő; valami csodálatos mesterkéltség van bennük, alig akad egy-egy természetes sor, a többi mind modorosság, csináltság. Azt hiszszük, valamennyi verse abban a költői pose-ban született, a melyet «Mult s jelen» czimü versében örökitett meg:

«Itt állok kis szobám sötétlő éjében,
Ringatja lelkemet a legszebb érzelem.
Égre meresztve van sovárgó két szemem,
Csillagsugariban jövőmet keresem.»

SAKKJÁTÉK.

1744. számu feladvány. Weinheimer R.-től.

SÖTÉT.

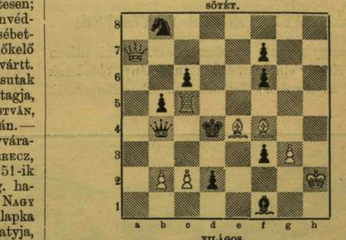

VILÁGOS.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1736. számu feladvány megfejtése

Fuss O.-tól.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Vg2—g7	d5—d4 (a)	1. ———		Ke5—d4 (c)
2. Vg7—c7 †	Ke5—e6 (b)	2. Vg7—f6 †		Kd4—c4
3. Hb7—c5 †	Ke6—d5	3. Hc8—b6 †		Kc4—b5
4. Hc8—b6 mat.		4. a3—a4 mat.		
b.		*c.*		
2. ———	Ke5—c4	1. ———		b4—b3
3. Hb7—c5 †	Ke4—f5	2. Vg7—c7 †		Kd4—d4
4. Hc8—e7 mat.		3. Ke7—f6 †		Kd4—c4
		4. Hc8—d6 mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Ung-Tarnóczon:* Németh Péter. — *Kecskeméten:* Balogh Dienes. — *A pesti sakki-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 41-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Hangverseny.*

Heti naptár, október ho.

Nap	*Katholikus és protestáns*	*Görög-Orosz*	*Israelita*
23 V.	B 20 Kap. János	B 19 Kap. János	11 D 20 Fülöp	2
24 H.	Rafael főangy.	Rafael	12 Probusz	3
25 K.	Alacoque Marg.	Krizánt	13 Kárp	4
26 S.	Evariszt pk. vt.	Dömötör	14 Paraszkeve	5
27 C.	Szabina vt.	Szabina	15 Lucián vt.	6
28 P.	Simon és Juda	Simon és Juda	16 Longin vt.	7
29 S.	Narcisz pk.	Narcisz	17 Oziás pr.	8 S. L.-L.

Holdváltozás. ☽ Első negyed 28-án 10 óra 43 pk. este.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Báli selyemszöveteket méterenkint 55 krtól 9 frt 85 krig (mintegy 300 különb. árnyalat és szinben) szállit, megrendelt egyes öltönyökre, v. végekben is póstabér- és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udv. szállitó) **selyemgyára Zürichben.** Minták póstafordulóval küldetnek. Svájczba czimzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (3)

— **Szabók, czipészek, általában az ülő életmódot folytatók,** a kellő mozgás hiánya miatt, gyakran szenvednek emésztési zavarokban s aranyeres bántalmakban, de a melyektől, számos sikerre hivatkozva, gyorsan s biztosan, a gyógyszertárakban egy dobozzal 70 kr. kapható *valódi, Brandt* Richard gyógyszerész-féle svájczi labdacsok használatával megszabadulhatnak. Főraktár: Török József gyógyszertára Budapesten, Király-utcza 12.

Értesités. 4976

A cs. és kir. hadügyministerium különféle, a hadsereg részére való ruházati és felszerelési szükségleteket, általános verseny utján biztositani szándékozik.

A teljes tartalmu hirdetmény 1892. évi október hó 14-én a «Budapesti Közlöny»-ben, és folyó évi október hó 15. és 20-ik napja között a «Pester Lloyd»-, «Pesti Napló»-, «Képes Néplap»-, «Magyar Geniusz»-ban, «Nemzet»-, «Egyetértés»- és «Köztelek»-ben közhirré lett téve.

Budapesten, 1892. évi október havában.

A 4-ik hadtest cs. és kir. hadbiztosságától.

Blankenheym & Nolet, Rotterdam,
alapitási év 1732. **Első telep** alapitási év 1732.
legfin. hollandi likörök készitésére.
Curacao, Crême de Vanille, de Menthe, de Rose. Nagybani eladás **korsók- és palaczkokban;** ládákban 12 palaczktól fölfelé, á frt **1.80** és frt **1.60** korsónként vagy palaczkonként, Rotterdamból elvitetve.
Vezérképviselőség Ausztria-Magyarország számára:
Gaiger Fülöp J., 4827
első franczia, angol, holland és spanyol házak képviselője. **Borok, likőrök, cognac, mustár és cacao.**
Bécs, II., Praterstrasse 7.

4892 Legnagyobb raktár

sírlámpákban
különböző alakokban
6 frttól 40 frtig
a készitő
KUTSCHERA GY.
bádogos raktárában,
BUDAPEST,
IV., Aranykéz-u. 6,
a «Vadászkürt» szállodával szemben. — Ugyszinte kaphatók
fémkoszorúk
is, minden nagyságban és virágnemben.

Részletfizetésre! Részletfizetésre!
JUSZT TIVADAR
férfiszabó-mester. 4884
Budapest, VII., Erzsébet-körút 24. sz.
Elvállalja mindennemü **uri és gyermekruha készitését,** valamint ☛ **katonai egyenruhákat** ☚ mérték szerint jó, és pontos kiszolgálás mellett. — Dús választék a legfinomabb angol és franczia szövetekben. **Rendes évi lakók és hivatalnok uraknak részletfizetésre, árfelemelés nélkül.**

Kitüntetve állami ezüstéremmel, diszoklevéllel és bronzéremmel.
MEZEI EGEREK
tömeges és biztos kipusztitására ajánlom az általam készitett és sok előkelő uradalmakban, nagyobb gazdaságokban, ugyszinte több községben, továbbá faiskolákban, melegágyakban és üvegházakban, **legjobb sikerrel használt**
EGÉRMÉRGET
labdacs alakban. Eddigi tapasztalatok szerint egy holdra 1—1 kiló, mely tartalmaz körülbelül **tizezer** labdacsot, elegendőnek bizonyult. 100 kiló ára 45 frt, egy 5 kilós láda 3 frt. Bővebb értesitéssel bérmentve szolgálok.
Sipőcz István, gyógyszerész Pécsett, (Baranyamegye).
☛ Hatósági engedély becsatolandó. ☚ 4978

Richter-féle türelem-játékok: Gyötrő szellem. ★ Körrejtvény. ★ Pythagoras.
Körjáték. Fejtörő stb.; most még mulatságosabb, mint azelőtt, mert az **uj fürtek a kettős játékok** számára is tartalmaznak feladatokat. Valódiak csakis a **Horgony** gyárjegygyel. 1 db 35 kr.

☛ **Körrejtvény-feladat.** — Ezer meg ezer szülő dicséroleg elismerte a hires
Horgony Kőépitő Szekrények
Csak **Horgonnyal** valódi!

nagy nevelési értékét; jobb és okszerübb játék gyermekek, valamint felnőttek számára nem létezik. **Legjobb,** és a tarthatóságot tekintetbe véve a **legolcsóbb karácsonyi ajándék** kis és na y gyermekeknek. Ezekről, valamint a türelem-játékokról részletesebbet **„A gyermek legkedveltebb játéka"** czimü képes könyvben található. Ezen könyvecskét, mely alulirt czégtől ingyen és bérment. kapható, mindazon szülőknek ajánlhatjuk, kik gyermekeiket *igazán érdemes* ajándékkal akarják meglepni. Minden kőépitő szekrény, melynek csomagolásán a *Horgony* gyárjegy *hiányzik,* közönséges és kiegészitésre használhatetlen *utánzás;* ennélfogva mindig kifejezetten
„Richter-féle Horgony Kőépitő Szekrény"
kérendő és csakis ilyen fogadtassék el, mert ezek felülmulhatatlanok és 35 krtól egészen 5 frtig, sőt ezenfelül is, *minden fin. játékszer-kereskedésben készletben tartatnak.*
Richter F. Ad. és Társa.
Első osztrák-magyar cs. és kir. szabad. kőépitő szekrény-gyár.
Bécs, I., Nibelungengasse 4. 4979

Legujabb! 4802 *Legujabb!*
„Intona"
● acélhangokkal ●
változtatható acsiójátéklapokkal és korlátlan műsorral. — Ezen uj találmánynál hangszerrel minden előzetes tanulmány és zeneismeret nélkül szép meg száz tetszészerinti zenedarabot lehet játszani.
Ára 10 frt, a kótalapok drbja 30 kr.
Megrendelések az árak előleges beküldése mellett vagy utánvéttel teljesittetnek. **Sternberg Ármin és Testv.** Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve!!
Mechan. hangszerekről Hangszer-Ipar. **Harmonikáról**
külön képes árjegyzék. Budapest, VII., Kerepesi-út 36. sz. külön képes árjegyzék.

Alapittatott 1858-ban.

A Ferencz József-rend lovagja, az arany érdemkereszt tulajd. Ő cs. és k. fensége József főherczeg udv. szállitója.
WALSER FERENCZ
első magyar gép- és tüzoltószerek gyára, harang- és érczöntőde
Budapesten, Rottenbiller-uteza 66. sz.
Készit: **Tüzfecskendőket, kerti fecskendőket, templomharangokat,** szab. forgatható vaskoronával vagy fakoronával; **vas-haranglábakat,** melyek a tornyot a megrázkódtatás ellen óvják; **kutakat és szivattyúkat** 10 frttól följebb; **szagmentes árnyékszékeket** 21 forinttól följebb; **fürdőkádakat és fürdőkályhákat.**
Egyetlen magyar vizmüépitő-vállalat.
A készitményért teljes jótállás vállaltatik.
Képes árjegyzékek és költségvetezetek díjmentesen küldetnek.

Kegyes figyelembevétel végett ajánlja
LATZKOVITS A.
cs. és kir. szabadalm. fehérnemű-gyáros
József főherczeg ő cs. és k. Fensége és Sándor szerb király ő Felsége udv. szállitója
Budapest, IV., Váczi-utcza 22. 4972
fehérnemű- és férfi-divat-czikkekben
KÜLÖNLEGES UJDONSÁGAIT,
u. m.: kitünő szabásu **ingek, lábravalók,** franczia és angol **nyakkendők, keztyük, zsebkendők, gallérok, kézelők, harisnyák, utazó-ingek, sapkák és takarók, esőernyők, kézelő-gombok** stb., valamint dúsan felszerelt raktárát finom pamut, gyapju és selyem **alsó ruházatban,** igen jutányos árakon.

Értesités.

4969

A közös hadügyministerium szándékozik 1893. évre, a hadsereg részére szükséglendő ruházati és bőrből készült felszerelési tárgyak negyedrészét kisipar útján beszerezni.

Az erre vonatkozó teljes tartalmu hirdetmény, valamint ezen czikkek jegyzéke és az ajánlati minta, 1892. évi október 15-én a «Budapesti Közlöny»-ben és közvetlen f. évi október 15-e után a «Pester Lloyd»-ban, «Nemzet»-ben, «Pesti Napló»-, «Képes Néplap»-, «Magyar Geniusz»-ban, «Egyetértés»- és «Köztelek»-ben közhirré tétetett.

Budapest, 1892. évi október havában.

A 4-ik hadtest cs. és kir. hadbiztosságától.

Hatásos ujdonság!

Szabadékozva!

A legkedveltebb hangszer. Eddig 55,000 db. eladva.

Csak 10 frt

accord-czitera 4958

csupán valódi, ha törvény. védett **hang-készülékkel** van ellátva. *Nem zeneértőktől* is, a 6 manuele segélyével, **hangjegy-ismeret nélkül, tanár nélkül, tényleg** 1 óra alatt megtanulható. Hangja csodaszerű. Ára, iskolával, dalokkal, gyűrűvel, kulcscsal és cartonnal együtt, 10 frt; hozzá 65 népdal és choral, frt 1.20; táncz darabok, indulók, opera-dallamok frt 1.20; hangjegy-állvány 60 kr.; hang-síp 30 kr. Tisztán hangolt cziterákért kezesség. Egyletek, testületek, jobb állásu egyéneknek, utánvét nélkül, megtekintésre. — Képes tervezet, számos köszönő-irattal, ingyen és bérmentve.

Kloss szabadék. ujdonságok üzlete, Brünn, Nr. 50.

HYGEA hajbalzsam.

E hasonlithatatlan készitmény erősiti, szépiti és tisztitja a hajat; ősz hajnak **fiatalos szinét** és **szépségét** visszaadja. **Nem festőszer** — hanem **hatása a hajgyökérre működik.**

Orvosi tekintélyektől **ajánlva.**

1 palaczkkal frt 2.50. — Próbaüvegcse frt 1.50. Egyedüli elárusitó

486 Védjegy.

Dimitrijevič S., gyógyszerész, Aracs (Bánát).

Korunk fő nyavalyája az idegesség

és **vértelenség**, melyből számtalan más kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a 4716

VASAS CHINABOR

1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.

Ezen bor a saját magam által termelt ménesi Sherryvel van készitve és minden hasonnevü készitmények között a legtöbb chinaalját és vasat tartalmazza.

Rozsnyay Mátyás gyógyszer. művegyészeti laboratoriuma, **Aradon.**

Ugyanott kapható: **Serail-arczkenőcs szeplő ellen.** 1 tégely 70 kr. postán franco küldve 1 forint 5 kr. **Pepsinbor rossz emésztés ellen.** 1 üveg 1 frt 20 kr. 5 üveg franco küldve 6 frt.

CHRIST JÁNOS

KÁDÁRMESTER,

Bécs, Währing, Herrengasse 75.

Készit a legolcsóbb árakon

nagybirtokosok, bortermelők, borkereskedők és vendéglősök részére mindennemű hordókat,

s átvesz **használt hordókat**, a legelőnyösebb föltételek mellett.

WEINWURM ANTAL

fényképész első magyarországi chemigraphiai műintézete Budapest, IV., Károly-utcza 3,

készit mindennemű czinkedzésű dúczot autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia utján. Alaprajzok, térképek, hálózatok fotolitografiai úton a legjutányosabban sokszorosittatnak. Külön berendezés házonkivül való fényképfelvételekre.

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Ingyen és Bérmentve

küldjük a legujabb divatot tartalmazó nagy illusztrált Catalogust a **téli évadra.**

Megkeresések czimzendők:

JULES JALUZOT & Cie

PARIS

Ugyancsak bérmentve küldetnek a *Printemps* oriási raktárán levő szövetek mintái, árat és fajt lehetőleg meghatározni kérünk.

Expeditio Magyarország részére *portómentesen 25 franktól* kezdve és kívánatra *vámmentesen 15 %* fölemeléssel méterárukért, *20 %* minden más áruért.

Továbbitó-és vámkezelési házunk: *Salzburgban*, Mozartplatz, 4.

Levelezés Magyar nyelven.

Budapest, IV., Egyetem-utcza 9. sz. a.

LUFT JÓZSEF

dúsan felszerelt füszer- és csemege-üzlete,

a **legkitünőbb minőségben** szolgál: magyar és franczia **cognacot**, kül- és belföldi **rhumot, theát, thea-süteményt** és hasonló **csemegét**, saját készitményü befőtteket, **asztali és pecsenye borokat, ásvány-vizeket, déli gyümölcsöket, izletes különlegességeket.**

Diszoklmány Zágráb. **1891.** **Arany érem Temesvár.**

Kwizda-féle

Restitutionsfluid,

üditőnedv lovak részére. 1 üveg ára 1 frt 40 kr.

Már 30 év óta az **udvari istállókban, a legnagyobb polgári** és **katonai istállózatokban** használatban, a **nagyobbmérvü megeröltetések előtt** és **után való erősitésre, a ficzamodások, kicsuklások,** az **inak megmerevülésénél** stb. Képessé teszi a lovat a **legkitartóbb szolgálatokra az idomitásnál.**

Tessék vigyázni a fenti védjegyre és határozottan **KWIZDA-féle Restitutionsfluidot** kérni.

Kapható a gyógyszertárakban és gyógyfűkereskedésekben.

Magyarországi főraktár:

Török József gyógyszertára,

Budapest, Király-utcza 12. sz.

Előfizetési felhivás a

Magyar Bazár

mint

A NŐK MUNKAKÖRE

czimű illusztrált szépirodalmi divatlapra,

a nőképző, gazdasszony- és nőiparegylet hivatalos közlönyére.

Egész évre 8 frt, (negyedévre 2 frt).

Az egyetlen hazai divatlap, melynek divatképei Párisban készülnek, még pedig e képek ugyanazon nagy párisi házból valók, melyből a «Moniteur de la mode» és a «Mode Artistique», azaz a világ leghiresebb divat képei kerülnek ki. A lap minden számához ilyen szinezett párisi divatkép, vagy **kivételes kedvezményképen a franczia és angol legkiválóbb szabók újdonságainak rajza lesz mellékelve duplalapon 8—10 alakkal.**

12-szer évenként 3 melléklettel jelenik meg a lap, 12-szer pedig **4 melléklettel,** miután még külön egy nagy érdekü **mintalap** csatoltatik hozzá. A legujabb amateur munkák illusztrácziók kiséretében mutattatnak be és **ez idén rendszeres és gazdagon illusztrált tanfolyamot nyitunk az «otthon» artistikus és gyakorlati berendezésére.** E mellékletek már magukban véve értékes gyüjteményt fognak képezni az év végével.

A M. Bazár **diszesen illusztrált** szépirodalmi részében folyvást emelkedett irányu, s egyszersmind mulattató olvasmányt nyújtunk. **Lapunkban mindig két regény foly: egy a lapban, egy a regénymellékleten, mely utóbbi az év végén könyvalakban beköthető.** Ez idén «Az ő legkedvesebb ellensége» irója: **Mrs Alexander** legujabb regényét mutatjuk be: **«Egy női szív»** czimen, mig a **regénymelléklet Th. Bentzon** hires tollából a **«Constance»** czimű regényt hozza.

Ezeken kivül adunk: **illusztrált beszélyeket, költeményeket, eredeti zeneműveket és tárczaczikkeket a legjobb bel- és külföldi iróktól, külön rovatokat a női munkásság, egyleti élet, művészet, divat, sport, háztartás, etiquette és szépitészet** köréből. Az **«Egészségügyi»** rovatot kiváló szakemberek kezelik. A **kertészeti** rovatot **Kunszt János** avatott tolla tölti be. Gazdag tartalmu boritékunk mulattató talányokon kivül ezer jó tanácscsal szolgál kedves olvasónőinknek.

Lapunk divatrésze hoz pompás **toiletteket** és új és izlésteljes **kézimunkákat,** a készitésmód oly részletes leirásával, mely még a kevéssé szakavatottakat is azoknak utánzására képesiti, továbbá szakértők által irt **kitünő czikkeket a toilette és kézimunka köréből.**

Jelen évi előfizetőink valamennyien még ez év folyamán kapják meg ingyen az igen díszes kiadásban tervezett, kalendáriummal ellátott **Magyar Bazár Almanachot 1893-ra, gazdagon illusztrálva;** mely minden szalonasztal díszéül fog szolgálni.

Kérjük tisztelt előfizetőinket, lennének szivesek előfizetésüket minél előbb beküldeni, hogy a lap szétküldésében rendetlenség ne történjék.

Előfizetési feltételek a Magyar Bazárra:

Évenként ... 8 frt.
Félévenként ... 4 frt.
Negyedévenként ... 2 frt.

Az előfizetési pénzek az alulirt kiadóhivatalnak legczélszerűbben postautalványnyal küldhetők. *Czim:*

A M. Bazár kiadóhivatala. (Ferencziek-tere, Athenæum-épület.)

Legjobb és Leghirnevesebb Pipere Hölgypor

La VELOUTINE

Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,

PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

Dr. Lengiel Fr.-féle

nyirfabalzsam.

Kir. szab. Svédhonra. 4867

Már magában véve azon növényi nedv, a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzsét megfurjuk, emberemlékezet óta mint a legkitünőbb szépitő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasitásai szerint, balzsammá alakittatik át, csak akkor nyer ugyszólván csodálatos hatást. **Ha este megkenjük vele az arczot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngéddé válik.** Ezen balzsam kisimitja az arczon a ránczokat és himlőhelyeket, ifju arczszint, a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és üdeséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt eltávolitja a szeplőt, májfoltot, anyajegyeket, orrverességet, bőratkát s a bőr minden más egyéb tisztátalanságát. Ára egy korsónak, használati utasitással együtt, 1 frt 50 kr.

Dr. Lengiel orvosi BENZOE-SZAPPANA

a legalkalmasabb bőrápoló szappan, mely a bőrt gyengéddé s finommá teszi s hivatva van a nyirbalzsam hatását előmozditani. Ára 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszertárban.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszert., Budapest, király-utcza 12. — **Aradon: Ring S. gyógyszerésznél.**

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, Egyetem-utcza 4. sz.)

44. SZÁM. 1892. BUDAPEST, OKTÓBER 30. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt egész évre 12 frt, fél évre — 6 » | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt, félévre — 4 » | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—, félévre — 2.50 | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

A BUDAI HONVÉD-SZOBOR.

November 2-ikán, halottak napján kellett volna leleplezni Budavárában az 1849 május 21-iki diadalmas ostrom emlékére állitott honvéd-szobrot. Az ünnepély elmaradt. Ismeretes, hogy miért. Az egész ország közvéleményét foglalkoztatta az eset, s egész politikai kérdéssé emelkedett.

Emléket állitani Budavár megostromlóinak már a hatvanas évek óhajtása volt, mikor országszerte mindenütt megjelölték a szabadságharcz csatáinak szinhelyét, a hősök sirjait. Az ország fővárosában bizonyos tüntetésszerü jelleget öltött e mozgalom; május 21-ikén, Budavár bevételének évforduló napján évről-évre fölkeresték a krisztinavárosi temetőben az ostromban elesettek közös sirhalmát, ott beszédeket tartottak, koszorúkat helyeztek el. A legyőzött ellenfélnek már 1852 óta ércz emléke állt fent Budavárában, a legszebb téren. A győztesek emlékét azonban elkorhadt fa-kereszteknél, rózsabokorral beültetett hantoknál egyéb nem jelölte a temetőben sem.

Az országszerte megalakult honvéd-egyesületek mindenütt egyik feladatuknak tartották, hogy a kegyeletet ráirányozzák a szabadság-

Jobb oldalról nézve

Bal oldalról nézve

A BUDAVÁRI HONVÉD-SZOBOR. — ZALA GYÖRGY SZOBORMŰVÉNEK MINTÁJA.